

Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2012/13:48 Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag jämte två följdmotioner med yrkanden bl.a. om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att Skatteverket ska ge regering och riksdag information om utvecklingen av företagskontrollen.

Utskottet avstyrker motionerna och föreslår att riksdagen lägger skrivelserna till handlingarna.

Till betänkandet har lämnats en reservation (S, MP).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag	5
Skrivelsen	5
Utskottets ställningstagande	7
Reservation	9
Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag (S, MP)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Skrivelsen	12
Följdmotionerna	12
<i>Bilaga 2</i>	
Protokoll från öppen utfrågning om skattekontroll av företag	13
<i>Bilaga 3</i>	
Riksrevisionens bilder	43
<i>Bilaga 4</i>	
Skatteverkets bilder	48
<i>Bilaga 5</i>	
Svenskt Näringslivs bilder	51

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag

Riksdagen avslår motionerna

2012/13:Sk7 av Mats Pertoft m.fl. (MP) och

2012/13:Sk8 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

lägger skrivelse 2012/13:48 till handlingarna.

Reservation (S, MP)

Stockholm den 26 mars 2013

På skatteutskottets vägnar

Henrik von Sydow

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik von Sydow (M), Leif Jakobsson (S), Ulf Berg (M), Lena Asplund (M), Christina Oskarsson (S), Fredrik Schulte (M), Hans Olsson (S), Gunnar Andréén (FP), Karin Nilsson (C), Anders Karlsson (S), Maria Abrahamsson (M), Mats Pertoft (MP), Lars Gustafsson (KD), Thoralf Alfsson (SD), Jacob Johnson (V), Teres Lindberg (S) och Raimo Pärssinen (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet regeringens skrivelse 2012/13:48 Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag jämte två motioner (S och MP) som väckts med anledning av skrivelsen. Motionärernas förslag till riksdagsbeslut framgår av bilagan.

Som ett led i beredningen av ärendet har utskottet den 6 december 2012 hållit en öppen utfrågning av Riksrevisionen och Skatteverket, varvid också organisationerna Svenskt Näringsliv och Företagarna medverkade.

Bakgrund

Riksdagens kammarkansli anmälde till utskottet den 15 juni 2012 Riksrevisionens granskningsrapport *Skattekontroll av företag – urval, volymutveckling och uppföljning* (RiR 2012:13). Kammarkansliet överlämnade rapporten till regeringen för yttrande i enlighet med den hanteringsordning som tillämpas sedan årsskiftet 2010/11.

Utskottet beslutade att bjuda in Riksrevisionen tillsammans med Skatteverket, Svenskt Näringsliv och Företagarna till en offentlig utfrågning den 6 december för att få information och tillfälle till att diskutera rapporten.

Regeringen överlämnade till riksdagen den 6 december 2012 skrivelsen 2012/13:48 *Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag*. Skrivelsen har föranlett två motioner (S, MP)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser i granskningsrapporten *Skattekontroll av företag – urval, volymutveckling och uppföljning* (RiR 2012:13).

Regeringen bedömer att det är Skatteverket som är bäst lämpat att göra den riskanalys som kontrollen sedan baseras på. På det sättet uppnås en hög träffsäkerhet i kontrollen. Skatteverkets inriktning att arbeta mer förebyggande i syfte att få fler företag att göra rätt från början är förenlig med regeringens intentioner avseende styrningen av Skatteverket.

Regeringen anför att Riksrevisionens granskning är ett viktigt underlag för Skatteverkets fortsatta arbete med att effektivisera kontrollen av företag. Regeringen förutsätter att Skatteverket fortsätter att arbeta med ständiga förbättringar i syfte att uppnå en mer effektiv verksamhet. Regeringen kommer att noga följa det fortsatta arbetet. I och med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motion med förslag om information om utvecklingen av företagskontrollen, dels uppgifter om hur de brister som Riksrevisionen utpekat och de förslag som Riksrevisionen gett har hanterats av Skatteverket. Riksdagen avslår även motionsförslag om tillägg till Skatteverkets regleringsbrev. Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Jämför reservation (S, MP).

Skrivelsen

Riksrevisionens iakttagelser

Av Riksrevisionens rapport anføres att Skatteverket under det senaste decenniet har genomgått stora organisatoriska förändringar samtidigt som det övergripande målet för beskattningsverksamheten ändrats. Tidigare fokuserade Skatteverket på åtgärder i efterhand som kontrollerade att skatteuppbörden blivit korrekt. Sedan år 2006 innefattar Skatteverkets åtgärder i större utsträckning förebyggande åtgärder som syftar till att skatteuppbörden ska bli rätt från början. Skatteverket bedömer att 80 procent av det totala skattefelet härrör från företagssektorn. I en förstudie till granskningsrapporten ansåg Riksrevisionen att det är svårt att få en heltäckande bild av hur kontrollvolymerna för företag utvecklas.

Riksrevisionen anför att det finns en rad svårigheter i att mäta och följa kontrollernas träffsäkerhet, det vill säga i vilken utsträckning kontrollen riktar mot företag som lämnat felaktiga uppgifter. Riksrevisionen konstaterar vidare att det är svårt för Skatteverket att redogöra för hur kontrollen utvecklats över tid eftersom inget av de enskilda mått som Skatteverket har tillgång till ger en fullständig bild.

Riksrevisionen framför också kritik mot de uppföljningsverktyg som Skatteverket använder för sina kontrollinsatser. Riksrevisionen menar slutligen att Skatteverkets arbetsmetod, val av åtgärd, kan förbättras.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderar Riksrevisionen Skatteverket att:

- analysera behovet av ändamålsenlig uppföljningsinformation och baserat på detta förbättra uppföljningen av kontrollens utveckling respektive träffsäkerheten i kontrollurvalet,

- analysera hur arbetet med val av åtgärd ska bedrivas och se till att befintliga handledningar i utredningsmetodik kompletteras, samt ta fram rutiner för att samordna behovet av revisionsresurser med resursernas tillgänglighet, och
- analysera orsakerna till den höga andel kontrollträffar som inte åtgärdas och vidta lämpliga åtgärder.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att se till att Skatteverket lämnar adekvat information om utvecklingen av företagskontrollen.

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Skatteverkets förmåga att ta ut de av riksdagen beslutade skatterna är av stor betydelse både för statens finanser och för samhällsekonomin i stort. Det är sålunda viktigt att Skatteverket bedriver en effektiv verksamhet. Myndigheten Skatteverket bildades den 1 januari 2004 genom att de tidigare regionala skattemyndigheterna avvecklades. Syftet med bildandet av den nya myndigheten var att uppnå en mer effektiv, enhetlig och rättssäker verksamhet. Regeringen gjorde bedömningen att den tidigare myndighetsstrukturen på skatteområdet försvårade styrningen och minskade verksamhetens effektivitet.

Genom att göra en myndighet av skatteverksamheten skapades förutsättningar för en rättssäker verksamhet. I en organisation som finns i hela landet är det inte realistiskt att helt eliminera regionala skillnader i effektivitet. De regionala skillnaderna har dock minskat betydligt efter omorganisationen och skillnaderna fortsätter att minska i omfattning.

Arbetet med att mäta och följa kontrollernas träffsäkerhet har enligt Riksrevisionen visat sig vara en svår uppgift för Skatteverket. Exakt hur många företag som lämnar felaktiga uppgifter är omöjligt att veta, där finns ett mörkertal. Regeringen anser att det ligger i sakens natur att det är svårt att på ett korrekt sätt mäta och följa en andel av ett mörkertal. En sådan mätning bör utgå ifrån en riskanalys.

Regeringen bedömer att det är Skatteverket som är bäst lämpat att göra den riskanalys som kontrollen sedan baseras på. På det sättet uppnås en hög träffsäkerhet i kontrollen. Skatteverkets inriktning att arbeta mer förebyggande i syfte att få fler företag att göra rätt från början är förenlig med regeringens intentioner avseende styrningen av Skatteverket.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionens granskning är enligt regeringen ett viktigt underlag för Skatteverkets fortsatta arbete med att effektivisera kontrollen av företag. Regeringen förutsätter att Skatteverket fortsätter att arbeta med ständiga förbättringar i syfte att uppnå en mer effektiv verksamhet. Regeringen kommer att noga följa det fortsatta arbetet. I och med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Motionerna

I motion 2012/13:Sk7 av Mats Pertoft m.fl (MP) föreslås att regeringen adderar Riksrevisionens rekommendationer till Skatteverkets regleringsbrev. Motionärerna anför att de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt. Det är med hjälp av skatterna som vi tillsammans möjliggör en hög kvalitet på den samhällsservice alla kan ta del av. Miljöpartiet anser att regeringen bör ta Riksrevisionens rekommendationer på allvar.

I motion 2012/13:Sk8 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkande 1 föreslås att regeringen återkommer med förslag på hur Skatteverket ska ge regering och riksdag en adekvat information om utvecklingen av företagskontrollen. Vidare föreslås i yrkande 2 att regeringen återkommer med uppgifter om hur Skatteverket hanterat de brister Riksrevisionen har pekat på och de förslag som Riksrevisionen gett. Som skäl anför motionärerna bl.a. att Riksrevisionens kritik mot skattekontrollen av företag är skarp och riksdagen inte bör vara nöjd med den utveckling som redogjorts för i granskningen.

Utskottets ställningstagande

Det är en central uppgift för Skatteverket att på effektivaste sätt bekämpa skatteundandragande och skattefusk. Enligt Skatteverkets egna enkätundersökningar är allmänhetens och företagens förtroende för Skatteverket högre än för myndigheter i allmänhet. För att behålla detta höga förtroende är det viktigt att Skatteverket upprätthåller en hög och enhetlig kvalitet.

Syftet med kontroll och sanktioner är att stärka och upprätthålla normer. Kontrollen ska i huvudsak riktas mot avsiktliga fel och träffsäkerheten måste därför vara hög. För att öka de allmänpreventiva effekterna ska sådana områden prioriteras där det finns allvarliga fel och där fusket är särskilt förtroendskadligt. För att öka den individualpreventiva effekten ska kontrollen ske tidigt och följas upp genom återkommande kontroller.

Skatteverket har tidigare redovisat indikatorer på att skattefelet har minskat, bl.a. genom att andelen medborgare och företag som känner någon som skattefuskar har minskat. Myndigheten tar detta som intäkt för att dess arbete med bl.a. kontroller har förbättrats.

Vid den offentliga utfrågning som utskottet anordnat i samband med beredningen av detta ärende, har representanter för Skatteverket till stor del bekräftat Riksrevisionens slutsatser om företagskontrollen och ställt sig bakom dess rekommendationer. Det framkom samtidigt att Skatteverket efter Riksrevisionens granskning börjat analysera det urval av företag som väljs för kontroller, samt orsakerna till varför företagen gör fel. Utskottet välkomnar detta arbete och kommer att följa det med stort intresse.

Vid utfrågningen ställdes också frågor till Skatteverket om den fördjupade samverkan med stora företag och revisionsbolag som myndigheten utformat och inlett under 2012. Representanter för intresseorganisationerna Svenskt Näringsliv respektive Företagarna uttryckte bl.a. oro för att för-

djupad samverkan med stora företag inte skulle uppfylla de krav på rättssäker handläggning som ställs på myndigheten. Utskottet noterar i denna del att Skatteverket tagit initiativ till att utarbeta riktlinjer för hur verksamheten med fördjupad samverkan ska bedrivas och utskottet kommer att följa även detta arbete med stort intresse gällande frågorna om rättssäkerhet och konkurrensneutralitet.

Med anledning av det anförda finner utskottet inget behov av att regeringen informerar riksdagen utöver gängse ordning om utvecklingen av Skatteverkets kontroll eller om hur Skatteverket hanterar Riksrevisionens rekommendationer. Utskottet avslår därför motionerna och föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2012/13:48 till handlingarna.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag (S, MP)

av Leif Jakobsson (S), Christina Oskarsson (S), Hans Olsson (S), Anders Karlsson (S), Mats Pertoft (MP), Teres Lindberg (S) och Raimo Pärssinen (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2012/13:Sk7 av Mats Pertoft m.fl. (MP) och

2012/13:Sk8 av Leif Jakobsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

lägger skrivelse 2012/13:48 till handlingarna.

Ställningstagande

Regeringens skrivelse 2012/13:48 kring Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag menar i stort sett att inga åtgärder behöver vidtas. Regeringen är nöjd med sin informella kontroll av Skatteverket trots att Riksrevisionen inte lyckats utreda hur denna utövas, regeringens skrivelse tillför inte heller några nya upplysningar i detta ämne. Riksrevisionens rätt allvarliga kritik av brister i företagskontrollen bemöts över huvud taget inte utan regeringen är nöjd med Skatteverkets förebyggande arbete. Ett konstaterande som blir än märkligare av två skäl. För det första konstaterar Riksrevisionen i rapporten (s. 78) att Skatteverkets självt ser det som ett problem att man sedan gammalt översatt ”förebyggande” med enbart ”information”. För det andra konstaterar Riksrevisionen (s. 86) att ”förebyggande” tolkas olika inom Skatteverket:

”Översyn av dokumenten samt gjorda intervjuer har visat att det saknas en gemensam bild av vad som är förebyggande arbete och hur det i praktiken ska bedrivas av handläggarna.”

Det är möjligt att regeringen kan vara nöjd med detta men Riksdagen bör definitivt inte vara det. Regeringen måste se till att Skatteverket hanterar de brister i sin företagskontroll som Riksrevisionen pekat på och också relaterar sig till de förbättringsförslag Riksrevisionen ger, inget hindrar ju verket från att återkomma med egna och kanske bättre idéer. Regeringen ska givetvis hålla Riksdagen underrättad om vad som sker. Eftersom Riks-

revisionens kritik mot skattekontrollen av företag är skarp så måste regeringen återkomma med förslag på hur Skatteverket ska ge regering och riksdag en adekvat information om utvecklingen av företagskontrollen.

I Skatteverkets rapport från 2007 "Svartköp och svartjobb i Sverige" (rapport 2007:1) gavs många intressanta och konkreta idéer. Flera förslag som berörde öppenhet och insyn (här hämtade ur sammanfattningen på s. 15 f) kan kopplas samman med Skatteverkets rapport om skattekontroll av företag. I rapporten skriver författarna: *"Ökad öppenhet och insyn ökar upptäcktsrisken och minskar därmed risken för odeklarerade arbetsinkomster. En första förutsättning för skattekontrollen är att man kan upptäcka vem som säljer varor, utför arbete eller driver en viss verksamhet. Det behövs enkla möjligheter till kontroll på fältet för att kunna sortera ut registrerade och seriösa företag från de oregistrerade och oseriösa."*

Kvittokontrollen lyftes fram som central och sedan 2010 gäller också kassaregisterlagen (sedan 1 januari i år inlemmad i skatteförordningen). Det bekymmersamma är dock de undantag och särregler som finns. Det är uppenbart att det behövs åtgärder inom t.ex. torghandeln där exempelvis blomsterhandelsbranschen ser sig som drabbad av illojal konkurrens. Vidare anses inte kvitto behövas då skattereduktion för HUS-tjänster ska utbetalas av Skatteverket vilket lett till att utbetalningar t.o.m. skett då arbeten inte ens utförts och att den vars skattereduktionsmöjlighet som har utnyttjats inte ens alltid känt till det otillbörliga utnyttjandet. Skatteverket ska givetvis kunna se att en näringsidkare lämnat kvitto vid en transaktion och givetvis ska ingen skattereduktion utbetalas utan kvitto samt möjlighet att kontrollera dess äkthet.

En digitalisering av hela kvittoförfarandet är önskvärt, papperskvittot måste kunna avvecklas till förmån för en digital kvittobekräftelse av köpet från köparens sida. Ett företag, som driver en verksamhet från lokal eller försäljningsställe, ska vid kontroll i princip omedelbart kunna uppge och visa handling på registreringsnummer, företagets namn, vilken skattsedel man har samt om man är registrerad för moms eller som arbetsgivare. Anställda eller företrädare för verksamheten ska ha tillgång till uppgifterna eller kunna uppge namn på den som har uppgifterna och uppgift var vederbörande kan nås utan större väntan. Även ifråga om dessa uppgifter måste digital teknik kunna helt ersätta handlingar på papper.

Regeringen har i sin skrivelse 2012/13:48 om Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag nöjt sig med att uttala att man förutsätter att Skatteverket fortsätter sitt arbete med ständiga förbättringar i syfte att uppnå en effektivare verksamhet och att regeringen noga kommer att följa det fortsatta arbetet. Vi anser att regeringen bör ta Riksrevisionens rekommendationer på allvar. Vi ställer oss bakom rekommendationerna och anser att regeringen bör addera rekommendationerna till Skatteverkets regleringsbrev.

Vad ovan sagts om att regeringen bör återkomma med förslag på hur Skatteverket ska ge regering och riksdag en adekvat information om utvecklingen av företagskontrollen, samt att regeringen samtidigt återkommer med uppgifter om hur Skatteverket hanterat de brister som påpekats och de förslag som Riksrevisionen gett, bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2012/13:48 Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag.

Följdmotionerna

2012/13:Sk7 av Mats Pertoft m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föreslagna rekommendationer till Skatteverket.

2012/13:Sk8 av Leif Jakobsson m.fl. (S):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på hur Skatteverket ska ge regering och riksdag en adekvat information om utvecklingen av företagskontrollen.
2. Riksdagen begär att regeringen samtidigt återkommer med uppgifter om hur Skatteverket hanterat de brister Riksrevisionen pekat på och de förslag som Riksrevisionen gett.

BILAGA 2

Protokoll från öppen utfrågning om skattekontroll av företag

Tid: Torsdagen den 6 december 2012 kl. 10.00–12.00

Lokal: Förstakammarsalen

Inbjudna

Riksrevisionen

Claes Norgren, riksrevisor

Lena Unemo, revisionsdirektör (programansvarig för offentliga finanser)

Henrik Allansson, revisionsledare (medförfattare i RiR 2012:13)

Monika Pettersson, kommunikationsstrateg

Skatteverket

Ingemar Hansson, generaldirektör

Suzanne Lindblom, produktionsdirektör

Jan-Erik Bäckman, chef för analysenheten

Anna Gärdin, områdesansvarig för företag

Anette Landén, regionchef för storföretagsregionen

Inga-Lill Askersjö, rättschef

Svenskt Näringsliv

Krister Andersson, chef för skatteavdelningen

Kerstin Nyquist, skattejurist

Företagarna

Annika Fritsch, skatteexpert

Ledamöter

Henrik von Sydow (M), *ordförande*

Leif Jakobsson (S), *vice ordförande*

Ulf Berg (M)

Lena Asplund (M)
Christina Oskarsson (S)
Fredrik Schulte (M)
Hans Olsson (S)
Gunnar Andrén (FP)
Karin Nilsson (C)
Anders Karlsson (S)
Maria Abrahamsson (M)
Mats Pertoft (MP)
Lars Gustafsson (KD)
Thoralf Alfsson (SD)
Jacob Johnson (V)
Lars Beckman (M)
Anette Åkesson (M)
Lotta Hedström (MP)
Sven Britton (S)

Ordföranden: God morgon! Klockan är tio och riksdagens skatteutskott startar sitt sammanträde, som den här gången sker i form av en öppen utfrågning om skattekontrollen av företag. Mitt namn är Henrik von Sydow. Jag har uppdraget som ordförande i riksdagens skatteutskott. Bredvid mig till vänster sitter utskottets vice ordförande, Leif Jakobsson. Vid min högra sida sitter utskottets kanslichef Anna Wallin.

Jag vill hälsa föredragshållare, gäster, ledamöter och tv-tittare varmt välkomna till vår öppna utfrågning. Vi vet och gläds över att utfrågningen har en stor publik. Den tv-sänds i SVT Forum och på riksdagens webbplats. Därför vill jag också påminna alla i salen om att ha sina mobiltelefoner avslagna.

Utfrågningen är en del i skatteutskottets beredning av Riksrevisionens rapport om skattekontroll av företag. Nu i dag under förmiddagen har vi relevanta intressenter samlade för en diskussion om skattekontrollen av företag. Jag vill understryka att det här är en viktig diskussion att föra. Vi har, inte minst under året som gått och i jämförelser med andra länder, blivit påmind om att ett välfungerande ekonomiskt system kräver ett välfungerande skattesystem med en hög effektivitet, en hög legitimitet och allmänhetens förtroende.

Vi har i riksdagens skatteutskott under hösten kunnat glädjas över rapporter och undersökningar från Skatteverket som visar att det under de senaste sex åren har skett markanta attitydförändringar hos svenska folket. Acceptansen för skattefusk, skatteflykt och skattebrottslighet minskar, sam-

tidigt som skattemoralen och viljan att göra rätt för sig stiger hos svenska folket. För sex år sedan tog omkring 50 procent av Sveriges befolkning avstånd från skattefusk. I dag är den siffran nära 75 procent. Acceptansen för svartarbete och skattefusk minskar också i alla grupper. Företagare är den grupp där flest tar avstånd, uppemot 88 procent. En förklaring till detta kan vara att den svarta ekonomin blir ett alltmer påtagligt hot mot den egna verksamheten och försörjningen. Vi vet att skattefusk och den svarta ekonomin sätter konkurrensen ur spel, både mellan branscher och mellan företag i olika branscher. Det är också ett viktigt perspektiv på varför det är angeläget med en god och välfungerande skattekontroll av företag.

Nu i dag ska vi ha fokus på det faktiska arbetet, produktionen och resultaten. Till grund för vår utfrågning ligger Riksrevisionens rapport *Skattekontroll av företag – urval, volymutveckling och uppföljning*. Vi har företrädare för Riksrevisionen, Skatteverket, Svenskt Näringsliv och Företagarna på plats. Alla kommer de att få möjlighet att utveckla sin syn och ge perspektiv på och kommentarer om rapporten och ämnet. Efter de inledande presentationerna öppnar vi för en frågestund, främst för utskottets ledamöter och suppleanter, men även för andra gäster i salen. Vi har för avsikt att vara klara med vår utfrågning allra senast kl. 12.00.

Än en gång: Varmt välkomna till detta! Vi startar föredragningarna med att ge ordet till Riksrevisionen och riksrevisor Claes Norgren.

Claes Norgren, Riksrevisionen: Tack så hjärtligt mycket! Det är väldigt värdefullt och intressant att bli inbjuden till en diskussion här i utskottet på detta sätt kring den rapport som vi publicerade i juni i år. Jag tänker kort gå igenom de viktigaste iakttagelserna och försöka sätta in dem i en kontext som en inledning till den här förmiddagens diskussioner.

Inledningsvis vill jag säga att den här granskningen av skattekontroll av företag är en produkt av vårt arbete när det gäller effektivitetsrevision. Vi tittar på effektivitet och ändamålsenlighet i statliga verksamheter av olika slag. Vi har genomfört ett antal granskningar inom ämnesområdet offentliga finanser, varav naturligtvis skattefrågorna är en väldigt viktig del. Rapporten om skattekontroll, som vi publicerade i juni, ingår således i en serie av granskningar. Tidigare under året har vi publicerat en granskning av regelförenkling för företagare med flera, vilken också har lite bäring på dessa frågor. Vi har publicerat en granskning av klimatskatter. Vi har även påbörjat en förstudie som handlar om skattekontroll av myndigheter med mera och som vi hoppas bli klara med under andra halvåret nästa år, lite emanerande från de problem som har diskuterats under sommaren om statliga myndigheters representation med mera. Men det får vi återkomma till.

Bakgrunden till den här granskningen är att vi har sett att det har hänt väldigt mycket inom Skatteverkets område. Det finns ett antal övergripande frågor av stor betydelse när det gäller arbetet med skattefelet. Skatteverket har i olika sammanhang uttryckt vikten av att vårda skattebetalarnas vilja att göra rätt. I det sammanhanget har man konstaterat att kontroll kan påverka viljan att göra rätt så att skattebetalarna avhåller sig

från att fuska. Vetskapen om att det finns en risk för att man själv blir upptäckt har en viktig roll för beteendet. Förebyggande insatser, som service och information, kan bidra och göra det lätt för skattebetalarna att göra rätt, som det heter.

Det är en viktig och intressant principiell fråga hur man gör avvägningen mellan förebyggande insatser och kontroll och hur det på ett effektivt sätt kan finnas en balans i verksamheten. Här är det viktigt med både kontrollernas utformning och den upplevda risken hos skattebetalarna. Det här är på många sätt ett subtilt spel som sedan översätts och kan få väldigt stora effekter inom en rad områden.

Jag visar en bild (se bilaga 3) som vi har lånat från Skatteverket och som på ett bra sätt illustrerar den strategi som antogs 2006 och som de säkert kommer att tala närmare om själva. Denna innebär att man helt enkelt genom att omfördela aktiviteterna mot förebyggande insatser och fördjupa granskningen inom känsliga områden kan nå högre effekt och effektivitet. Det här baseras bland annat på tanken att man ska bygga förtroende.

Det här är alltså en strategi som Skatteverket valt 2006. Vi har funderat på hur det här fungerar, om man når målen och hur arbetet har utvecklats sedan 2006. Det var då ett motiv till att vi startade en förstudie på det här området. Det hade gått ett antal år sedan 2006, och i den verksamhet vi bedriver, både inom årlig revision där vi granskar myndigheten löpande, men också på annat sätt så såg vi att det fanns indikationer på sjunkande kontrollvolym. Frågan var om den utvecklingen vägdes upp genom ökad träffsäkerhet i granskningarna, revisionerna och skattearbetet. När vi startar probleminriktade granskningar funderar vi på vilka risker som finns. Om kontrollvolymen minskar och träffsäkerheten i skatteuppföljningen är oförändrad finns det naturligtvis en risk för att önskade beteendeffekter i slutändan inte kan realiseras.

Det ledde oss till att ställa tre frågor när vi startade granskningen. Den första handlar om huruvida urvalet i företagskontrollen hanteras effektivt och innefattar flera delfrågor, till exempel: Hur väljs åtgärder som ska användas gentemot olika företag som valts ut i urvalet? Finns tillgängliga resurser för att genomföra olika granskningsåtgärder? Den andra frågan handlar om ändamålsenligheten i uppföljningen av företagskontrollen. Vilken uppföljningsinformation finns tillgänglig för att utvärdera resultatet av arbetet, och ger den en tillförlitlig bild? Den tredje frågan avser regeringens roll. Hur har man angett de mål som ska gälla för Skatteverkets verksamhet gentemot företagen och säkerställt att den fungerar tillfredsställande? Det vi inte har gjort när det gäller regeringens arbete är att särskilt titta på rapporteringen till riksdagen. Som ni märker av de här frågorna har vi granskningsvis börjat med hur arbetet sker i skatteförvaltningen. Jag gissar att ordningsföljden är den omvända om man ser de här tre frågorna ur riksdagens perspektiv.

Vilka var då resultaten av vår granskning? Jag ska lyfta fram några av de huvudsakliga resultaten. Det finns, som ni eventuellt har hunnit se i rapporten, ett ganska rikt material. Den första punkten gäller uppföljningsinformation. Företagskontrollen innehåller en mängd olika typer av kontroller. När vi försöker beskriva utvecklingen är det tydligt att det saknas enskilda mått eller ett enskilt mått som på ett enkelt sätt kan ge en fullständig bild av kontrollvolymernas utveckling. I stället är det naturligtvis så – inom det här området liksom inom många andra – att man får använda sig av en rad olika mått som ger en samlad bild. Vad gäller utvecklingen 2005–2011 är den samlade bild som framkommer i vår granskning att kontrollvolymerna generellt har sjunkit, även om man tar hänsyn till kassaregister- och personalliggarkontroller.

Olika typer av mätproblem gör det svårt att analysera orsakerna till den här nedgången. I de diskussioner medarbetarna haft med Skatteverket har det pekats på att orsaken till nedgången kan vara att mer kraft läggs på förebyggande arbete och/eller att kontrollen har blivit mer avancerad, vilket var avsikten. Men vi har inte i vår granskning kunnat få någon uppföljningsinformation som riktigt styrker för oss att så är fallet. Det är en observation vi gör.

Den andra punkten är att det när kontrollvolymerna går ned skulle kunna kompenseras av en bättre träffsäkerhet, det vill säga att det kontrolleras färre företag med korrekta deklarationer. För revisioner inom Skatteverkets arbete med skattekontroll har träffsäkerheten förbättrats, men detta är samtidigt ett kontrollverktyg som används i allt mindre utsträckning. Den vanligaste typen av kontroll är i stället att göra förfrågningar via telefonsamtal, brevutskick och liknande. När det gäller träffsäkerheten för den typen av kontroll finns det stora mätproblem, som vi ser det. De indikationer som finns tyder på att det inte skett någon förbättring när det gäller de så kallade skrivbordskontrollerna.

Den tredje punkten gäller strategin att ha fokus på förebyggande insatser. I granskningen försökte vi följa utvecklingen av det förebyggande arbetet. Det framgick att det till stora delar saknas en uppföljning som kan visa i vilken utsträckning kontrollverksamheten bidrar till det förebyggande arbetet. Uppföljning och utvärdering har också som vi ser det försvårats av att det ute i verksamheten saknats en gemensam bild av vilka åtgärder som är att betrakta som förebyggande.

Här är ytterligare några iakttagelser i rapporten. Delar av företagskontrollen görs på så kallade maskinella urvalsträffar. Företag har valts ut för kontroll genom maskinella körningar av olika register. I granskningen kunde vi konstatera att en stor del av de utvalda företagen inte blir åtgärdade. När en träff inte åtgärdas kan det bero antingen på att en handläggare vid förgranskning bedömt att ingen åtgärd ska vidtas eller på att det inte funnits tid att göra detta. Skatteverket saknar, vad vi har kunnat kon-

statera, kunskap om skälen till att utvalda företag inte åtgärdats. Oavsett anledningen kan man nog säga att det är en så stor mängd träffar som inte åtgärdats att det har påverkan på effektiviteten.

År 2010 infördes en ny arbetsmetod som kallas ”val av åtgärd”. Syftet var att effektivisera företagskontrollen genom att låta handläggare själva välja den billigaste och effektivaste åtgärden. Granskningen har dock visat att det saknas centrala direktiv för hur detta arbetssätt ska implementeras, vilket vad vi kan se har bidragit till regionala skillnader i hur arbetet med val av åtgärd organiseras och utförs. Ytterligare ett problem är att revisionsresurser inom Skatteverket inte alltid finns tillgängliga när handläggare bedömer att man bör genomföra en revision som den mest effektiva åtgärden.

Vad gäller regeringen och dess styrning är det så att varken regleringsbrev eller budgetproposition ger någon tydlig bild av skattekontrollen av företag. Finansdepartementet förlitar sig på så kallad informell styrning och utgår från att Skatteverket informerar om eventuella problem i den muntliga avstämning som sker regelbundet, åtminstone varje år. I de senaste årens budgetpropositioner gör regeringen bedömningen att träffsäkerheten i Skatteverkets kontrollurval är hög. Den granskning som vi har gjort och som jag nämnde tidigare visar dock att det finns brister i de underlag som kan användas för att mäta träffsäkerheten, vilket innebär att här finns en osäkerhet.

Jag tänkte avsluta med att knyta an till de tre frågor som jag nämnde var utgångspunkten för granskningen. Den första frågan var om Skatteverkets hantering av urval i företagskontrollen är effektiv. Den slutsats vi drar i granskningen är att hanteringen av maskinella urvalsträffar kan effektiviseras och att arbetet med val av åtgärd kan förbättras. Vi rekommenderar därför att Skatteverket vidtar åtgärder för att minska andelen kontrollträffar som inte åtgärdas.

Den andra frågan var om Skatteverkets uppföljning av företagskontrollen är ändamålsenlig. Den slutsats som vi kommit fram till är att uppföljningen kan och bör göras mer styrningsrelevant. Vi rekommenderar därför Skatteverket att se över behovet av uppföljningsinformation.

Den tredje frågan var om regeringen säkerställt att Skatteverkets verksamhet avseende skattekontroll fungerar tillfredsställande. Slutsatsen är att vi anser att regeringen saknar relevant underlag för att bedöma utvecklingen av företagskontrollen och att uppfattningen om hög träffsäkerhet därför är svagt underbyggd. Rekommendationen blir att regeringen ser till att Skatteverket lämnar sådan information.

Ordföranden: Tack så mycket, riksrevisor Claes Norgren, för föredragningen av rapporten och slutsatserna! Vi går vidare och lämnar ordet till Skatteverket, som företräds av Jan-Erik Bäckman och Anna Gärdin. Ni är mycket välkomna att presentera och kommentera hur Skatteverket ställer sig till resultaten.

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: Skatteverket tycker liksom Riksrevisionen att det är väldigt viktigt med en fungerande skattekontroll, både för medborgarnas skattemoral och för att företagen ska kunna konkurrera på lika villkor. Vi håller med om mycket av det som Riksrevisionen kommer fram till och ser väldigt positivt på de förslag vi får här. Jag återkommer till detta lite senare.

Men vi tycker att vissa viktiga faktadelar saknas i granskningen utifrån ett helhetsperspektiv. Riksrevisionen tittar endast på en liten del av åtgärderna mot skattefelet, främst åtgärder mot det som vi bedömer som oavsiktliga fel eller misstag i deklarationerna. Jag återkommer också till det sedan när det gäller våra maskinella urval. De åtgärder som vi vidtar mot områden där vi bedömer att det är störst risk för skatteundandragande omfattas inte av granskningen.

Det är komplext att få en överblick och följa upp allt vi gör inom företagskontrollen, eftersom den initierats på många olika sätt och med många olika typer av urval. Det är alldeles rätt att vi behöver bli bättre och utveckla bättre system för att följa upp det här. Det behöver dock inte innebära att vi har en dålig företagskontroll, om man ser till helheten och åtgärderna mot alla riskområden. Som vi hörde förut visar årets mätningar i enkätundersökningen till exempel att företagen upplever en upptäcktsrisk som är väsentligt högre än 2006.

Regleringsbrevet säger att Skatteverket ska koncentrera sina resurser till områden med hög risk för skattefel. Sedan många år tillbaka har vi därför utvecklat en riskhantering som är vårt ledningsverktyg för att åstadkomma detta. För att illustrera våra insatser mot skattefelet och företagen vill jag ge en bild av riskhanteringen. Vi har riskhantering på tre nivåer.

På den översta nivån försöker vi dela in verksamheten i mer övergripande områden som har betydelse för hur vi fördelar resurser till olika insatsområden. Riskerna inom dessa områden är av olika karaktär och berör olika grupper av skattebetalare. Ett sådant övergripande område är skatteundandragande, där vi samlar de största riskerna för skattefel. Det handlar till exempel om oredovisade inkomster, svartarbete och mer avancerade skatteupplägg i syfte att undkomma skatt. Här finns flera insatser som riktas mot företag som har detta beteende. Området skatteundandragande har vi sedan många år tillbaka prioriterat mycket högt och satsat resurser på i oförminskad omfattning. Här har vi mycket av vår spetskontroll, som kräver spetskompetens. Men vi har också en del förebyggande inslag, till exempel information till stora upphandlare. Andra övergripande områden är privatpersoner och företag. Området företag, som Riksrevisionen har granskat och kallar "övrigt företag", är åtgärder mot alla andra företag som vill göra rätt men där det kan bli fel av olika orsaker.

På den taktiska nivån handlar det om att välja områden för riktade operativa insatser, till exempel kontroll- och informationsinsatser mot vissa branscher och nystartade företag. Det kan också vara kontroll av olika företeelser – utlandstransaktioner och så vidare.

På den sista nivån handlar det om att slutligen göra ett urval och välja individer, personer och företag som ska åtgärdas inom de operativa insatserna. Vi har flera olika sätt att göra urval. Ett sätt är det helt maskinella, som vi hört förut, men det finns också andra sätt som vi kommer tillbaka till senare.

Anna ska tala mer om strategin.

Anna Gärdin, Skatteverket: Den bild jag nu visar (se bilaga 4) såg vi alldeles nyss i lite andra färger. Jag tänkte börja med att prata om Skatteverkets inriktning. Här har vi satt ramarna för vår framtidsbild, vad vi vill kännetecknas av och hur vi vill arbeta. Vi pratar om en vision om ett samhälle där alla vill göra rätt för sig. Vi ska vårda viljan att göra rätt. Vi ska förtjäna företagets och medborgarnas förtroende. Vi ska göra det enklare och smidigare för alla. Vi ska naturligtvis också motverka fusk och brott.

En viktig del i arbetet med den här inriktningen är utgångspunkten att det ska vara rätt från början. Vi ska förebygga felen och se till att de inte uppstår, så att vi slipper rätta dem i efterhand. Det är att underlätta för företag och medborgare. Det här kan vi till exempel göra genom att vi bygger olika lösningar som underlättar uppgiftslämnandet till Skatteverket. Det kan också handla om att vi verkar för regelförenklingar i olika delar eller om vår informationsverksamhet. Vi behöver veta vilken information företag och medborgare behöver, när de behöver den och hur de vill ha den. De ska få rätt information vid rätt tid och genom rätt kanal. Det handlar också om att i samverkan med andra skapa smarta lösningar.

Den bild jag visar nu kan illustrera den fokusförskjutning som vi kan säga att vår inriktning ger i beskattningsverksamheten. Det handlar om att vi måste jobba mycket mer i det fält som är grönt på bilden och står för det förebyggande. Om vi jobbar mer där får vi färre fel att rätta i det blå fältet. En konsekvens av det är att vi också får mer resurser att sätta in mot mer avancerade fel, fusk och brott.

Förutom systemlösningarna, som jag var inne på tidigare, med regelförenklingar och ett förenklat uppgiftslämnande, handlar det också om ett annat sätt att tänka och handla i vår kontroll. Vi har de senaste åren fått en del andra nya möjligheter. Jag tänker framför allt på föreläggandemöjligheten i samband med slopande av revisionsplikt. Det är ett väldigt tydligt exempel på att vi kan gå ut och titta på företagets räkenskaper innan någonting ska lämnas in till Skatteverket. Då är vi absolut i den här delen och kan förhindra att fel uppkommer. Vi hörde tidigare att kassaregister- och personalliggarbesök nämndes. Det är också en sådan åtgärd som vi kan vidta i vår kontroll för att vara tidigare ute.

En konsekvens av Skatteverkets inriktning är att utredningar av den typ som vi tidigare ägnat oss åt minskar i antal. Det här är ett sätt att komma vidare. Om vi inte jobbar i de här delarna kommer vi fortfarande att ha samma fel att ta hand om. Vill vi någon annanstans måste vi börja gå här. Vi ser i dag att vi får färre fel. Färre fel ger färre träffar i våra urval.

Färre träffar i våra urval ger färre kontroller. Men vi gör en annan typ av kontroller i dag än vad vi tidigare gjort. Det är det som är fokusförskjutningen i beskattningsverksamheten.

Den bild jag visar nu tänkte vi stanna lite längre vid. Det handlar om resursfördelningen mellan två av våra övergripande riskområden. Jan-Erik har varit inne på det tidigare. Han har pratat om skatteundandragande och företag. Procentsiffrorna betyder att 41 procent av resurserna landar inom skatteundandragande och 59 procent inom företag. Vi tänker prata mer om vad dessa områden innehåller lite senare för att ni ska kunna sätta in de maskinella urvalen i ett sammanhang. Det här begreppet hörde ni i den första presentationen, och Jan-Erik har också nämnt det. Det är kring de urvalen som Riksrevisionens rapport har koncentrerats.

Då behöver man förstå vad det är och var i vår verksamhet det kommer in.

Dagens maskinella urval i Skatteverket utgörs till allra största delen av fel som jag pratade om på förra bilden, utifrån rättelser av fel, fel som vi till största delen tror att vi kan förebygga.

Riksrevisionen har rätt i delar av sin kritik. Vi borde ha en mycket högre åtgärdsfrekvens på de här träffarna än vad vi har i dag. Det är ett problem för oss, precis som Riksrevisionen pekar ut, att vi inte kan se på orsakerna till att sådana här träffar avmarkeras. Vi kan inte se om träffen avmarkerats på grund av tidsbrist eller om träffen inte anses utredningsvärd. Naturligtvis skapar det här svårigheter för oss när vi sedan vill dra lärdom av uppföljningen för att kunna vidareutveckla vår urvalshandling och vår träffsäkerhet. Därför är det här någonting som vi prioriterar och jobbar vidare med.

Nu tänkte jag lämna tillbaka till dig, Jan-Erik. Du ska berätta lite mer om skatteundandragande.

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: Vi vill med den här bilden också illustrera hur de olika områdena ser ut och omfattning och innehåll.

Som ni ser på vänstra delen här är det skatteundandragandeområdet. Det är alltså områden med särskilt hög risk för skattefel. Insatserna inom skatteundandragandeområdet riktar sig till exempel mot skatteupplägg som kan vara utanför lagens ram, till exempel räntesnurror. Det kan vara oredovisade inkomster, svartarbete, momsbedrägerier, skatteparadistransaktioner och annat sådant som är lite mer komplicerat.

Vi har dessutom myndighetssamverkan mot grov organiserad brottslighet, som vi också jobbar med inom det här fältet. Här satsar vi alltså 41 procent av våra resurser för initiativverksamheten, och här handlar det många gånger om ett helt annat urval än det maskinella. Vi kommer tillbaka till det senare.

Anna Gärdin, Skatteverket: Företagsområdet står för 59 procent av resurserna på den här bilden (se bilaga 4). Jag vill börja med att bara säga lite om den här relationen igen. Tidigare år har vi haft begrepp internt inom Skatteverket. Vi har pratat om en utökad kontroll och en grundkontroll.

Den utökade kontrollen har varit sådan som vi själva initierar. Och grundkontrollen har gällt sådant som vi ser att vi måste ta hand om och rätta, sådant som kommer in och som träffas i våra system.

Inför 2012 har vi inte de här begreppen kvar. Vi pratar bara om kontroll. Det betyder att i kakan för företag kommer den här tidigare grundkontrollen in. Där ingår det också nu. Därför är relationen 41 och 59.

Företagsområdet är ett stort område. Det omfattar alla juridiska företagsformer. Det omfattar alla skatteslag. Det är det till omfattningen klart största riskområdet i vår verksamhetsplanering. Området ska under de närmaste tre åren fokusera på förebyggande arbete, på regelförenklingar och på att driva en maskinell ärendehantering. Området ska också ha fokus på att effektivt hantera de risker vi identifierar och ha ett träffsäkert urval. Vi behöver också bli bättre på att se på orsaker till att felet uppkommer, eftersom det är ett centralt verktyg för oss när det gäller att kunna spetsa och rikta våra åtgärder rätt.

Det är också viktigt för oss inom företagsområdet att medarbetarnas kompetens får en chans att utvecklas i den takt som vi genomför förändringar i arbetssätt.

Eftersom det finns många olika behov och många olika risker att ta hand om inom företagsområdet behöver vi ha insatser som speglar den här variationen och den bredden. Området jobbar på olika ledder för att sammantaget säkra det här. Det betyder att vi har ett klart fokus på nya företag. Jag har tidigare pratat om att det ska bli rätt från början, och nya företag är centrala spelare när vi pratar om att det ska bli rätt från början.

Det handlar också om att vi inom området måste ha fokus på företag där vi ser att det finns en risk att man utvecklar ett beteende mot mer planerat fusk. Däremellan har vi naturligtvis en mängd fel som vi behöver rätta inom de olika inkomstskattelagen. Och i den här delen av företagsområdet har de maskinella urvalen, som varit i fokus i den rapport vi nu är här och diskuterar, en tongivande roll. De är dominerande där, skulle jag säga.

Jag har lite andra punkter på min lista. Jag tänkte inte gå in närmare på dem. Men ni känner alla till ROT och RUT. Det ligger också inom företagsområdet. Vi har fokus på skattebetalning och registervård. Och information har vi tidigare nämnt.

Sammantaget ska de här olika inriktningarna inom området säkra, som jag har varit inne på, att riskerna vi identifierar som de mest prioriterade känns omhändertagna. Men man ska också komma ihåg när vi pratar om företagsområdet utifrån den här uppräknningen att den är ett direkt resultat av den inriktning vi har valt, där vi fokuserar på att det ska bli rätt från början och på att samtidigt motverka fusk och fel.

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: Den förra bilden visade hur resurserna fördelade sig mellan de olika områdena. Vi kan i stället försöka gå in på vilken typ av urval vi har. Då ser vi här hur resurserna fördelar sig utifrån urvalen och hur vi hanterar detta.

39 procent är maskinella urval, som vi har pratat om här. 61 procent är andra urval. Där är det viktigt att se: Vad är det för typ av urval? Det kan vara signaler från andra länder och myndigheter, från information om penningströmmar, informationsutbytesavtal, tredjemansinformation, från vår underrättelseverksamhet inom brottsbekämpningen eller från tips från allmänheten.

Alla de här typerna av urval hanterar vi för det mesta i skatteundrandragandeområdet. Och det kan vara väldigt komplext att följa exakt hur resultatet faller ut per urval, så att säga.

Som jag sade tidigare är det väldigt välkomna förslag som Riksrevisionen har kommit med. Vad gör vi då på Skatteverket nu med anledning av detta? Jo, vi jobbar med tre förbättringsområden. Det är kunskapsinhämtning, direkta åtgärder i urvalet och utvecklingsinsatser.

Det pågår en analys av vad vi träffar med våra maskinella urval. Vi behöver veta mer om detta. Det tänker vi djupstudera. Och det beräknas vara klart vid årsskiftet. Ett preliminärt resultat är, som Anna säger, att det i väldigt hög grad är enkla fel, avstämningsfel och sådana saker.

Direkta åtgärder i urvalet är fortsatt utveckling av data mining och nätverksanalyser för att vässa urvalet och komma åt det som inte syns i deklarationsmaterialet.

När det gäller utvecklingsinsatser krävs, som Riksrevisionen säger här, en bättre styrning. När den typen av urval, som maskinella träffar, handlar om att rätta avstämnings- och överföringsfel och enklare saker är det klart att uppgiften måste vara väldigt tydlig ute i organisationen när det gäller vilket verktyg som ska väljas. Då är handlingsutrymmet väldigt begränsat egentligen. Här behöver vi ha en mycket tydligare styrning av den här typen av verksamhet.

Vi avser också att utveckla ett maskinellt stöd för att bättre kunna logga vad som händer i utredningsarbetet och på det viset kunna följa upp vad som händer men också ge ett bättre stöd för handläggarna. På så vis ska vi veta varför eventuella avmarkeringar sker av urvalet. Och på det viset tror vi att vi kan effektivisera hela hanteringen runt detta.

Ordföranden: Tack så mycket för det, Anna Gärdin och Jan-Erik Bäckman från Skatteverket! Innan vi går vidare har jag bara en kort uppföljningsfråga. Ett centralt resultat i granskningen från Riksrevisionen är – och då citerar jag från rapporten – att ”Skatteverket till stor del saknar ändamålsenlig uppföljningsinformation om hur företagskontrollen utvecklats”.

Tycker ni att det är korrekt, och är det någonting som också besvaras med Skatteverkets åtgärder?

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: Det är helt korrekt när det gäller de maskinella urvalen. Som vi har hört här har vi ingen riktigt bra pejl på varför man avmarkerar träffar. Vi har väldigt mycket träffar. Vi har också otroligt mycket fel att åtgärda. Det kan vara tidsbrist men det kan också handla om att det faktiskt inte var någonting att åtgärda. Det här måste vi veta mer om. Så den rekommendationen är alldeles rätt.

Ordföranden: Tack för det, och tack än en gång för presentationen! Vi går med detta vidare och lämnar ordet till Krister Andersson från organisationen Svenskt Näringsliv. Mycket välkommen, Krister Andersson!

Krister Andersson, Svenskt Näringsliv: Tack så mycket, herr ordförande, för möjligheten att komma från Svenskt Näringsliv och presentera synpunkter på skattekontrollen och Skatteverkets arbete!

Vi har hört från Skatteverket att man gör väldigt många bra saker, och man har en offensiv agenda. Det finns anledning att rikta både ros och ris till Skatteverket när det gäller kontrollverksamheten.

Skattekontroll av företag är ett mycket viktigt område. Men det är inte på det sättet att företagssektorn skulle stå för 80 procent av det så kallade totala skattefelet. Det är något som upprepas i Riksrevisionens rapport.

Skatteverkets definition är faktiskt väldigt missvisande. Den innebär till exempel att om en person arbetar svart eller hjälper en granne med att måla staketet och får ersättning för detta i form av natura eller pengar betraktas det som ett fel inom företagssektorn. Det är en synnerligen vid definition när man gör denna uppdelning på fel inom företagssektorn. Det rymms såväl svartarbete som rena fel och fusk som begås inom företag och av näringsidkare.

Skatteverkets kontrollverksamhet är väldigt viktig för att staten ska få in sina skatteintäkter. Den är också, som vi har hört, väldigt viktig för att få konkurrens på lika villkor i näringslivet.

Tyvärr har antalet revisioner inom Skatteverket fallit mycket kraftigt. Vi ser här en graf från 1979 fram till 2011 (se bilaga 5). Från näringslivet tycker vi att det är mycket viktigt med kontroll och revisioner. Och vi är ordentligt bekymrade över den utveckling som den här bilden visar. Antalet revisioner har fallit ned till 3 000–4 000 från en nivå på 18 000–19 000 för bara ett antal år sedan.

Förebyggande åtgärder är också viktiga, men de kan aldrig ersätta att det utförs kontroller. Nu handlar det inte bara om antalet kontroller utan även om kvaliteten i kontrollerna. Tyvärr är det inte bara en bristande uppföljning när det gäller hur många kontroller som genomförs och vad dessa ger. Framför allt är det oklart hur det är med kvaliteten i granskningsarbetet och i kontrollerna.

Riksrevisionen har inte på djupet analyserat kvalitetsaspekterna i Skatteverkets kontrollverksamhet. Fokus har till stora delar varit på antalet kontroller. Vi tycker från näringslivet att det är en brist i rapporten och i den utvärdering som har skett av Skatteverkets kontrollverksamhet.

Den fråga som måste ställas är om det är rätt linje som Skatteverket driver mot den skattskyldige. Hur blir det slutliga utfallet när ärendet har prövats i domstol, kanske ända upp i högsta förvaltningsrätten? Vad finns det kvar av krav och yrkanden? Vilken kvalitet var det i de yrkanden som Skatteverket framförde? Här saknas det statistik. Det är ju trots allt domstolarna som ska avgöra vad som gäller, vad som är gällande rätt. Skatteverket är en part, och privatpersoner och företag är den andra parten.

På senare tid upplever vi att Skatteverket alltmer har kommit att se sig som den som avgör vad som är rätt och vad som är fel. Rätt från början tycker vi därför är missvisande. Det finns väl ingen som vill att det ska vara fel från början. Självklart ska det bli rätt från början. Det är inte det som är frågan. Men ibland är det faktiskt oklart vad lagstiftaren, vad ni i riksdagen, har avsett med en viss skattelag. Då ska ståndpunkter brytas och mötas, och då ska domstolarna avgöra vad som är rätt och vad som var rätt från början.

Framför allt kan inte, anser vi, färre kontroller och kontroller som vi inte ens vet hur träffsäkra de är, något som Riksrevisionen förtjänstfullt lyfter fram i sin rapport, mötas av initiativ från Skatteverket som handlar om ökad medieaktivitet eller att vissa skattebetalare skulle kunna få en mer gynnsam behandling än andra skattebetalare.

Jag har suttit i Skatteverkets styrelse sedan 1999. Sedan styrelsen avskaffades och insynsrådet tillkom har jag suttit i insynsrådet. Jag har varje år ställt frågan om kvaliteten i granskningen och kontrollerna. Vad återstår efter domstolarnas prövning? Skatteverket ska ju driva allas krav på att skatt ska betalas.

De frågor som Skatteverket driver måste naturligtvis vara viktiga i termer av konkurrenssnedvridning och ha en preventiv verkan och inte exempelvis slå ned på rena periodiseringsfel, om man har betalat den ena månaden eller den andra. Här måste Skatteverket bli bättre, anser vi, och för riksdagen presentera såväl antalet kontroller som kvaliteten i kontrollarbetet.

Jag måste också medge att jag aldrig, under dessa år sedan 1999, har varit så orolig för Skatteverkets inriktning som jag är i dag. Jag känner med viss oro hur Skatteverket rör sig bort från myndighetsutövning och kontroll och kvalitet i kontrollverksamheten. Det får under inga omständigheter bli så att Skatteverket inte behandlar alla skattebetalare lika. Det får inte uppstå gräddfiler för stora bolag eller för vissa revisorer eller skatterådgivare. Det rimmar väldigt illa med grundlagens krav på likabehandling. Och det måste naturligtvis i en myndighetsutövning upprätthållas.

Från näringslivet anser vi att såväl förslaget om fördjupad samverkan, som verket har lanserat, där vissa utvalda storbolag skulle få en egen skattekontrollant nära kopplad till bolaget, som det avtal som Skatteverket nu initierar med FAR och SRF borde föranleda skatteutskottet och riksdagen att ställa frågor till Skatteverkets ledning om vart Skatteverket är på väg. Hur säkerställer man likabehandling, öppenhet och transparens och beslut som kan överklagas i domstol?

Vi anser att statistiken från Skatteverket måste bli betydligt bättre. Det går inte ens att få uppgifter om hur många skattskyldiga som begär anstånd med att betala skatt till följd av att en tvist uppstår med Skatteverket. Det går endast att få uppgifter för dem som fått bifall till sin begäran. Det är inte tillfredsställande.

Jag noterar att Riksrevisionen och riksrevisor Claes Norgren här också belyser styrningen från regeringen av Skatteverket. Det förefaller, att döma av rapporten, vara muntliga avrapporteringar från vår moderate finansminister och hans tidigare statssekreterare som utgör en väldigt viktig del i styrningen och återrapporteringen från Skatteverket till regeringen och till departementet. Det tycker vi är otillfredsställande. Det behövs en offentlig granskning. Och då behövs det nog ett skriftligt förfarande för att man i offentliga utfrågningar och i andra sammanhang ska kunna utvärdera hur kontrollverksamheten bedrivs.

En möjlig modell för detta skulle kunna vara att Skatteverkets generaldirektör kallades till skatteutskottet en eller två gånger per år för att redogöra för kraven i regleringsbrevet. Har de uppfyllts? Vid ett sådant tillfälle, en utfrågning här i utskottet, skulle även statistik över antalet revisioner, kontroller och kvaliteten i kontrollarbetet kunna redovisas. Då får man också ett grepp om huruvida den linje som Skatteverket drivit har stått sig i domstolarna.

Även frågan om likabehandling kan tas upp och belysas här i utskottet. Då skulle man också kunna passa på att redogöra för personalsituationen och kvalitetsaspekter. Vi är alla medvetna om att Skatteverket är under väldigt stor press. Man skulle få möjlighet att utveckla kompetens och få en direkt avrapportering till riksdagen i de här frågorna.

Från näringslivet tycker vi att Skatteverket gör väldigt många saker på ett mycket bra sätt. Man kan se på hemsidan och de initiativ som har tagits när det gäller att tillhandahålla instrument för att de skattskyldiga ska kunna göra rätt från början. Det är väldigt positivt. Vi tycker att det förtjänar att uppmärksammas, för här gör man värdefulla insatser. Men det finns tyvärr också brister när det gäller kontrollverksamheten, antalet revisioner och framför allt kvalitetsaspekten i arbetet. Effektivitet, som Riksrevisionen granskar, handlar inte bara om antal. Det handlar också om kvalitet och vad man till syvende och sist uppnår efter domstolsprövning.

Ordföranden: Tack så mycket för det, Krister Andersson från organisationen Svenskt Näringsliv! Det finns möjligen skäl att återkomma till några av de frågor som Krister tar upp. Jag vill gärna säga att riksdagens skatteutskott återkommande och i olika frågor har en dialog med Skatteverket. Ett sådant tillfälle är precis det vi har nu. Vi har möjlighet att ställa frågor om skattekontrollen av företag vid vår öppna utfrågning som fortsätter med Annika Fritsch, som är skatteexpert på organisationen Företagarna. Du är också mycket välkommen till denna utfrågning.

Annika Fritsch, Företagarna: Tack för möjligheten att komma hit och kommentera lite av den här rapporten och andra frågor i anslutning till den!

Självklart inser även företagarna vikten av kontroll av skatter – det är en angelägen fråga. Och det är viktigt att den bedrivs effektivt och så lite störande som möjligt för företagen som kontrolleras. Samtidigt är det viktigt att betona att det här måste ske med kvalitet och med full respekt för grundläggande principer om rättssäkerhet och likabehandling.

Därför är det viktigt med den här granskningen av effektivitet, som Riksrevisionen har gjort, och att man tar den kritik och de rekommendationer som finns däri på största allvar.

Skatteverkets nya fokus, från kontroll i efterhand till att prioritera förebyggande åtgärder, har redan diskuterats. Och eftersom en stor del av den här strategin syftar till att minska skattefelet från företagssektorn vill jag börja med att kommentera just det här skattefelet något.

Visst finns det ett skattefel. Men omfattningen och fördelningen av skattefelet är långt ifrån någon objektiv och entydig sanning. Skatteverkets beräkning rymmer en stor osäkerhet. Det framgår även på deras webbplats. Men samtidigt används begreppet ofta, och utan någon brasklapp om den här osäkerheten, som grund för att genomföra åtgärder. Därför är det viktigt att passa på att understryka det här. Bland annat beror detta på svårigheten att beräkna omfattningen och att faktiskt avgöra vad som är ett skattefel. Beroende på vilka antaganden man gör kan det se ut på väldigt olika sätt.

Skatteverket anger att svartarbetet svarar för ungefär hälften av skattefelet och att 42 miljarder av skattefelet skulle komma från mikroföretagen. Mot bakgrund av den här osäkerheten vill jag då säga att det beror ju precis på vilka antaganden man har gjort.

Här kan jag ta ett exempel. Man väljer att lägga fokus på den som har utfört ett svartarbete, och så hänför man inkomsten till näringsverksamhet. Men ett mer nyanserat synsätt vore att inse att långt ifrån alla som utför svartarbete är företagare. Det kan vara arbetslösa. Det kan vara vanliga löntagare som gör ett tillfälligt uppdrag.

Enligt inkomstskattelagen ska den typen av uppdrag betraktas som inkomst av tjänst, för det uppfyller inte de vanliga näringskriterierna, som bland annat innefattar att det ska vara varaktigt. Men i skattefelssammanhang hänförs allt det här till näringsverksamhet, och då får man en över-skattning av skattefelet bland mikroföretagen.

Ett uttalat syfte med att Skatteverket skulle bli *en* myndighet var att det skulle skapa bättre förutsättningar för styrning och ökad likabehandling. En grundtes är då att lika fall ska behandlas lika. Det är väldigt viktigt också för allmänhetens förtroende för Skatteverket.

Vi har hört om en del av den statistik som visar att Skatteverket har ett stort förtroende och att acceptansen för skattefusk har minskat ordentligt. 74 procent anser numera inte att det är acceptabelt med svartarbete. Det är väldigt glädjande. Det är nödvändigt. Och det har till stor del att göra med RUT- och ROT-reformerna. När man ser att fler vita jobb kommer ut på marknaden inser man också hur fel det är med svartarbete.

Men den här studien visar också att egenföretagare har en mer kritisk inställning till hur Skatteverket behandlar dem och hur andra liknande fall behandlas. När det gäller möjligheten att fuska svarar 36 procent i hela befolkningen att de anser att företag har stora möjligheter att fuska. Det intressanta är att bland egenföretagarna själva svarar 17 procent att de

skulle ha stora möjligheter att fuska. Bland offentligt anställda är samma siffra över 40 procent. Det visar att det finns en negativ attityd mot företagare som fuskar.

Slutsatserna av Riksrevisionens rapport är väldigt allvarliga och bör förstås leda till förbättrade rutiner och analyser och givetvis också en översyn av hur styrningen sker från departement och regering.

Det är viktigt att man också mäter hur volym och träffsäkerhet slår, självklart.

När man har styrt Skatteverkets verksamhet mot utökad kontroll men inte mot revision, som har en god träffsäkerhet och till och med en ökande träffsäkerhet, är det oroande, eftersom just revisionen är omgärdad med ett ordentligt regelverk som har ganska gott skydd för rättssäkerheten.

Skatteverket har ett högt förtroende bland allmänheten, men det finns också tecken på att det håller på att naggas i kanten. Den här försämringen är bland annat kopplad till Skatteverkets förebyggande kontrollåtgärder i form av fördjupad samverkan och samverkan och samarbetet med FAR och SRF.

Det här har också koppling till effektivitet, trovärdighet och likabehandling. Det finns en oro för informellt inrättade samarbeten som bara gäller särskilda grupper av företag och är helt oreglerade.

Skatteverket hävdar att det ska vara gynnsamt för dem som medverkar men utan att i motsvarande mån vara missgynnade för dem som inte medverkar.

Jag måste erkänna att jag har svårt att få ihop det. Det går inte att både äta kakan och ha den kvar.

Utan tydliga regler för de här nya arbetsformerna ser vi från Företagarna en allvarlig risk för att förtroendet för Skatteverket kommer att urholkas. Det riskerar att få allvarliga följder för viljan att göra rätt. Det är främmande för svensk förvaltningsrätt att en myndighet utlovar särskilda samarbetsformer och genvägar i kontroller. Jag, som representerar väldigt många små företagare, ser det som särskilt allvarligt när man lovar gratis kvalificerade bedömningar av skattefrågor åt de allra största koncernerna. Samtidigt hänvisar man de små företagen till att köpa sina skatteråd av konsulter som Skatteverket har godkänt. Det borgar varken för rättssäkerhet, likabehandling eller konkurrensneutralitet.

Riksrevisionen konstaterar i rapporten att även om det fiskala resultatet av Skatteverkets kontrollverksamhet inte uppgår till en stor andel av den totala skatteuppbörden har kontrollen och dess effektivitet stor betydelse för viljan att göra rätt. Det har i sin tur en stor betydelse för skatteförets storlek. Det finns all anledning att ta det här på allvar, och det gäller även rekommendationerna.

Avslutningsvis vill jag betona att hela Skatteverkets verksamhet givetvis behöver uppfylla högt ställda krav på rättssäkerhet och likabehandling, och Företagarna är därför mycket oroade över den effekt som nya samarbetsformer kan få för allmänhetens vilja att göra rätt.

Ordföranden: Tack för det, och ett särskilt tack för perspektiv på och kommenterar till rapporten som ligger till grund för vår öppna utfrågning.

Leif Jakobsson (S): Jag vill börja med att tacka för de här föredragningarna. Vi fick upp en frågeställning från näringslivets olika företrädare om fördjupat samarbete, som inte behandlas i rapporten. Vi tackar för åsikterna och inspelen. Skatteutskottet har redan inlett en sådan dialog om motiven för det hela med Skatteverket. Det kvarstår en hel del frågor om sekretess, samarbete med redovisningskonsulter och annat som vi nog lär få återkomma till i utskottet. Tack för de synpunkterna!

Nu ska jag gå in på själva rapporten. Det reser sig en övergripande fråga. Den handlar om strategivalet och strategibytet. I rapporten kan vi se att detta får dramatiska effekter framför allt när det gäller ett minskat antal revisioner. Jag vet inte om man ska säga att man i stället väljer en modell där man använder resurserna smartare. Allt detta bygger på en teori om hur man ska bedriva verksamheten. Den här förändringen har inte bara skett i Sverige, utan den har skett i andra länder också.

I Riksrevisionens rapport finns ingen hänvisning till någon vetenskaplig utvärdering där man kan få svar på frågan, för snart måste vi ställa oss den: Var det rätt att göra det här strategibytet, och vad har det inneburit? Det är viktigt.

Sedan har jag en annan kommentar. Den är mycket mer jordnära. När en sådan här verksamhet håller på en längre tid och man lägger örat mot marken förstår man att det börjar sprida sig information eller uppfattningar om hur man kommer under radarn genom maskinellt urval och allt annat. Den långsiktiga effekten av det kan tyvärr bli att förtroendet för att skattekontrollen är okej minskar på längre sikt. Det känns nästan som om detta är någonting som man kan göra under en viss tid, och sedan måste man göra någonting annat för att inte få en anpassning till de system som finns.

Claes Norgren, Riksrevisionen: När det gäller frågan om strategivalet kan man säga att när vi satte upp den här granskningen ställde vi oss just den frågan. Den utveckling av problemindikationer som vi såg reser i slutändan frågor om strategivalet. Vi har i själva granskningen avgränsat oss till det som vi har tyckt varit rimligt att kunna mäta empiriskt inom denna tidsram. Vi känner att många av de riktigt bra frågorna återstår.

När det gäller vetenskapliga utvärderingar av olika slag har vi i arbetet med att ta fram den här granskningen tagit del av olika diskussioner och arbeten som har skett i OECD och andra former. Vår uppfattning i den delen har varit att den svenska skatteförvaltningen och den inriktning man har valt har varit något av en föregångare. Men det finns en mycket tydlig kulturskillnad mellan olika länder när det gäller vad man lägger tonvikten på, det förebyggande eller det rent revisionella kontrollarbetet.

Henrik Allansson, Riksrevisionen: Skulle du kunna upprepa den andra frågan?

Leif Jakobsson (S): Det urval som ligger till grund för vilka revisioner och annat man gör måste ju bygga på att man på olika sätt schabloniserar. Det som man hör är en diskussion om var de gränserna ligger, det vill säga att man kan komma undan radarn bara man ser till att uppfylla de kraven. Hur ser ni på det? Det kan ju innebära att man vet var gränserna går för att aldrig bli utsatt för några kontroller eller revision. Har ni beaktat det?

Henrik Allansson, Riksrevisionen: Nej, vi har konstaterat att det är mycket svårt att mäta de här långsiktiga effekterna. Det finns väldigt lite kunskap om det. Därför fick vi lägga det åt sidan.

Maria Abrahamsson (M): Jag har två funderingar. Företagarnas Annika Fritsch nämnde rättssäkerhet tre gånger. Svenskt Näringslivs Krister Andersson talade om kvalitet i kontrollen, vilket jag uppfattar som ett rättssäkerhetstänkande. Statens företrädare från Riksrevisionen och Skatteverket nämnde inte rättssäkerhet med ett ord.

Skatteverkets inriktning är tydligt förklarad. Det talas om fusk och fel och, om jag minns rätt, grov organiserad brottslighet. Men talar man om brottslighet brukar man också behöva nämna ordet "rättssäkerhet". Det förekom inte. Riksrevisionen talar om tillfredsställande kontroller och effektiva kontroller. Det är frågeställningar man har, men man frågar sig inte om kontrollerna är rättssäkra.

Jag skulle vilja ha några kommentarer till detta från såväl Riksrevisionen som Skatteverket.

Claes Norgren, Riksrevisionen: Vi har avgränsat oss på ett visst sätt, vilket också avgränsar vad jag uttalar mig om i den här hearingen för att hålla mig till det rent revisionella. Vi ställer frågor, vi skaffar information och drar slutsatser av dem. Vi är fullt medvetna om att det finns vidare aspekter på detta. Att ordet "rättssäkerhet" inte förekom i min presentation var baserat på detta. Man skulle möjligen kunna säga att vi ska bedriva effektivitetsrevision, men det skulle inte kunna leda till slutsatsen att jag inte skulle tala om rättssäkerhet, för det har med effektivitet att göra. Men avgränsningen är den jag nämnde. Det är en viktig fråga.

Ingemar Hansson, Skatteverket: Rättssäkerhet är oerhört viktigt för oss på Skatteverket. Det är vägledande för det mesta vi gör. Det är viktigt att lagarna i sig är så tydliga som möjligt, så att det är så entydigt som möjligt. När vi skriver remisser och utarbetar lagförslag är det mycket viktigt att det är så entydigt som möjligt. Även om man försöker göra entydiga lagstiftningar är det inte alltid möjligt att nå ända fram. Då finns det ofta ett tolkningsutrymme.

Skatteverket jobbar mycket för att precisera hur vi tolkar lagarna. Vi publicerar det på vår webbplats i form av rättsliga ställningstaganden och försöker att vara så tydliga som möjligt där, så att omgivningen ska veta hur vi tolkar lagen och vad vi godkänner och inte godkänner. Det är vår tolkning, men sedan är det givetvis upp till varje skattebetalare att göra en annan tolkning. Då blir det, precis som Krister Andersson, Svenskt Närings-

liv, säger, prövningar i olika rättsinstanser, och ytterst är det givetvis Högsta förvaltningsdomstolen som avgör hur lagen ska tolkas. Blir det ett sådant utfall är det givet att vi ändrar vårt ställningstagande i enlighet med det.

Vi jobbar även med rättssäkerhet i många andra avseenden. Vi tycker också att det är mycket viktigt med kvalitet. Vi arbetar mycket med det. Vi har systematiska rättsliga kvalitetsuppföljningar där vi går in och tittar på hur våra handläggare har hanterat olika frågor. Finns det brister i materiellt hänseende eller i hanteringshänseende utvecklar vi åtgärdsprogram för att åtgärda det. Det är ett av många sätt som vi jobbar med kvalitet på. Vi tycker att rättssäkerhet är viktigt, och vi tycker att kvalitet är viktigt.

Men ibland är det svårt att mäta kvalitet. Vi har brist på uppföljningsdata, och vi kommer, som mina medarbetare har sagt, att satsa mer på att utveckla vår förmåga att följa upp saker och ting.

Lotta Hedström (MP): Det är spännande att få vara med på en sådan här hearing där det egentligen blir två metaplan. Vi får kontrollera dem som kontrollerar dem som kontrollerar. Det gör det hela extra intellektuellt utmanande.

Jag har först en fråga till Riksrevisionen. När jag läser det här får jag en känsla av att någonting för oss politiker att skjuta in oss på är hur Finansdepartementets styrning egentligen sker och inte sker. Det står ganska summariskt i rapporten att man intervjuat Finansdepartementet. Det var egentligen hela redovisningen av metodiken. Jag skulle gärna vilja höra lite mer noggrant hur ni har ställt frågor. I vilken kontext har det skett? Hur djupgående har ni manglat Finansdepartementet?

Sedan har jag en fråga till Skatteverket. I redovisningen tog jag fasta på att ni sade att ni får färre fel. Det är mycket bra. Det är väl kärnan i alltihop. Då drar jag också den slutsatsen att det finns ett värde i, och det trodde jag nog, att förskjuta strategin mot förebyggande, mot information och mot att värna skattemoralen. Jag tror att ni är på rätt väg.

Men efter att ha lyssnat på redovisningen har jag en fråga som kan tyckas petig, men den kan kanske vara intressant. I de här tårtdiagrammen visade ni på resursåtgången när man jobbar på olika sätt. Jag undrar vad som är resursen. Är det mantimmar? Vad består resurser av? Är det pengar eller mantimmar? Om det är mantimmar på Skatteverket är det inte så svårt att göra tidsstudier och mäta vad enskilda handläggare lägger sin tid på. Det gör man ju i väldigt många branscher.

Claes Norgren, Riksrevisionen: I den här granskningen har vi med vissa avgränsningar djupstuderat Skatteverket och fått vissa resultat. Som jag nämnde inledningsvis har vi ställt de resultaten mot hur regeringen hantear just de här frågeställningarna. Du frågade hur djupgående vi har manglat. Vi har manglat för att mäta av hur man har hanterat den här typen av frågeställningar och problemställningar som vi har avgränsat. Sva-

ret är ganska enkelt. Här finns en informell dialog. Det finns inte konkreta uppföljningar och dokumentation som vi kan gå in på. Det är svaret i den delen.

I sin kommentar var Krister Andersson inne på samspelet mellan regering och myndighet. För vår del är det en svårighet att inte komma längre än till att det har varit en muntlig dialog för att kunna bedöma effektiviteten, och den är inte särskilt dokumenterad. Det är egentligen det krassa svaret på din fråga. Vi skulle ha kunnat gå längre i granskningen och ställt en rad andra frågor, men nu har vi gjort en avgränsning här.

Jag tror att det var den fråga du ställde till mig. Om jag skulle ha missuppfattat vem du riktade frågan till när det gäller förskjutning av strategin kan jag säga att det jag tycker kommer fram i rapporten är att det här strategivalet innehåller en förhöjd risk på basis av den information vi har fått fram.

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: Vi får färre fel, vilket är mycket glädjande. I uppföljningen från oktober förra året till i år kan vi se att vi har en tioprocentig minskning av de träffar vi har. Det handlar om ungefär 100 000 färre träffar för privatpersoner och 77 000 färre träffar för företag än förra året. Det är alltså färre misstag. Där ser vi en klar förbättring. Det är en positiv utveckling.

När det gäller resurserna pratar vi årsarbetskrafter, det vill säga operativa resurser ute i regionerna som jobbar inom de här olika områdena. Vi följer upp detta med tidsredovisningar. Vi har mycket bra koll på hur mycket tid man lägger på de olika insatserna som riktas mot olika risker. Men urvalen och var man slutligen landar de urvalen i utredningsfrågorna kan komma från olika håll. Det kan vara så att man hos ett nytt företag upptäcker någonting väldigt komplicerat och avancerat som förs över till en annan insats. Det har vi problem att följa. Det lite svårare för oss, och där behöver vi utveckla bättre uppföljningssystem. Vi skulle vilja ha någon typ av patientjournal där vi kan följa vad som händer med ett företag från början till slut och återkomma till hur verksamheten har bedrivits där.

Karin Nilsson (C): Jag har också en fråga om rättssäkerhet. Jag saknar en del där. Det har varit en del uppmärksammade mål om misstänkta skatteupplägg. Elias Melki är ett sådant. Det är ett städföretag som många säkert har hört talas om. Jag har inte några namn på fler företag i huvudet, men jag känner till fler. Dessa ärenden har varit uppe i högsta instans, och företagen har slutligen fått rätt efter otroligt kostsamma processer. Vad jag har förstått utifrån granskningarna där har beviskraven i de här skattemålen upplevts som ganska låga.

Jag undrar om insikten har ökat från Skatteverkets sida att man måste ha hög kvalitet i bevisningen för att över huvud taget inleda sådana mål. Det kommer ju ofta en skadeståndsprocess efter sådana misstag som också kostar samhället en del. Och framför allt kostar det företagen i förlorat kundförtroende, och det kostar också otroligt mycket pengar i advokatkost-

nader. Dessa fall skulle kanske ha kunnat undvikas om Skatteverket redan från början hade gått in med lite större beviskrav i dessa mål. Jag skulle önska mig mer av den här undersökningen.

Inga-Lill Askersjö, Skatteverket: Jag är rättschef på Skatteverket sedan ett par månader tillbaka. Om jag förstår din fråga rätt är det målen om osanna fakturor i Högsta förvaltningsdomstolen som du är ute efter? Där handlar det om arbetsgivaravgifter och osanna fakturor. Jag är lite osäker på vad din fråga gäller, men Skatteverket har i mycket stor utsträckning förlorat de processerna. Det gäller eftertaxeringar i stor utsträckning. Du undrade om det i sig har föranlett Skatteverket att förstå att vi borde lägga större vikt vid att utreda.

Jag tror i och för sig att den insikten hade kommit tidigare. Jag vet att det har förekommit diskussioner inom Skatteverket om att man skulle fördjupa utredningarna redan innan jag kom till Skatteverket. Det pågick ett kvalitetsarbete om hur man skulle kunna göra utredningarna i den måltypen bättre. Man påbörjade också ett sådant arbete. De här målen som prövades i Högsta förvaltningsdomstolen ligger ganska långt tillbaka i tiden. Det är mycket sannolikt att de målen som kommer nu har bättre utredningar.

Det är självfallet så att om den högsta instansen säger att utredningen var för svag och om Skatteverket förlorade på grund av bevisningen måste Skatteverket ta till sig det. Det är alldeles självklart. Det är naturligtvis en högt prioriterad fråga hur vi ska gå vidare. Det finns massor av mål av den här typen som ligger i domstolarna. Och det finns också pågående ärenden i Skatteverket. Det här leder självfallet till eftertanke. Vi måste verkligen koncentrera oss och fördjupa oss i hur vi ska gå vidare.

Jag kan också nämna att vi just nu har fått ett uppdrag i regleringsbrevet. Vi ska se över processverksamheten inom Skatteverket. Det ligger med i vår planering inför nästkommande år att titta på om vi ska styra processerna på ett annat sätt.

Det här är alltså frågor som är högaktuella, och vi kan förhoppningsvis komma tillbaka med rapporter om hur det har utfallit om något år.

Lars Gustafsson (KD): Herr ordförande! Jag har funderat på några frågor utifrån lagstiftarens perspektiv. Vi sitter ju här som lagstiftare. De insatser som görs, jag tänker närmast på Skatteverket, handlar om hur man kontrollerar, hur man gör revision och vilka tillvägagångssätt man använder. Jag kan tänka mig att detta påverkar hur lagstiftaren utformar olika förslag och regler. Det ökar också träffsäkerheten och påverkar rättssäkerheten för dem som utsätts för de här revisionerna.

Min fråga till Skatteverket är: Påverkar de förändringar av skatteregler som vi emellanåt beslutar om här i riksdagen arbetsmetoderna, arbetssätten och utvärderingarna från Skatteverkets sida? Och hur implementerar och hanterar man detta i så fall i sin metoduppföljning när det gäller hur man

gör revision och kontroller eller riktar stödverksamhet till företagen? Det är ju avgörande för hur stor träffsäkerhet man får från början och hur mycket merarbete man kan få efteråt om man inte gör det på rätt sätt.

Ingemar Hansson, Skatteverket: Vi är oerhört beroende av vilka lagändringar som görs av riksdagen. Det påverkar i allra högsta grad vårt arbetssätt. Det mest tydliga exemplet är införande av kassaregister. Därefter besöker vi företag i mycket stor utsträckning. Inledningsvis gjorde vi det för att kontrollera att de hade kassaregister och nu i ökad utsträckning för att kontrollera om man ger kvitto till alla kunder och om man registrerar alla försäljningar. Successivt inriktar vi arbetet och besöken alltmer på dem där vi tidigare har hittat fel. Tanken är att vi ska återkomma och se om det har blivit bättre. Och om det inte blir bättre eskalerar vi i vår tur. Kassaregistren är ett typiskt instrument som i allra högsta grad påverkat vårt arbete och förbättrat våra möjligheter att stävja skattefusk. Det är kanske en liten orsak till den glädjande utvecklingen vad gäller allmänhetens och företagens syn på upptäcktsrisk och vår förmåga att kontrollera felen.

Ett annat exempel är personalliggarna, som också är en lagstiftning som gör att vi har andra instrument än tidigare. De avtal som regeringen har träffat med skatteparadis och som riksdagen sedan också har godkänt är också mycket viktiga för våra arbetsförutsättningar.

Vi är mycket beroende av hur lagstiftningen utvecklas. Vårt arbetssätt påverkas i hög grad. Jag tror att en del av de framgångar som vi kan notera vad gäller attityder till skattefusk och även indikationer på skattefusket omfattning, som ordföranden tog upp från början, nog kan hänföras till de lagändringar som skett och de anpassningar vi har gjort av vårt arbete med hänsyn till detta. Det handlar bland annat om kassaregister och personalliggare men också om ROT och RUT, som också innebär en stor arbetsinsats från vår sida. Det är vår bedömning att detta har bidragit till att minska den svarta sektorn.

Thoralf Alfsson (SD): Herr ordförande! Först vill jag passa på att tacka för de föredragningar som vi har fått. De var intressanta och ger upphov till ett antal frågor, men vi får väl hålla oss lite kort här.

När jag tänker på Skatteverkets strategi och prioriteringar är jag övertygad om de har gjort det på goda grunder. Jag tror att det har haft god effekt. Men man kan se att kontrollvolymerna har minskat. Krister Andersson från Svenskt Näringsliv visar med statistiken över revisioner att man nog kan känna en viss oro för den utvecklingen. Jag undrar om detta tyder på bristande resurser hos Skatteverket. Jag vet inte hur utvecklingen av anslagen har sett ut, men vi sverigedemokrater har i vår budgetmotion lagt 100 miljoner extra utöver regerings anslag till Skatteverket. Det har vi gjort eftersom vi tror att det behövs mer resurser för detta.

Om Skatteverket skulle få ökade resurser, till exempel 100 miljoner, vad skulle man i så fall kunna tänka sig att fokusera på och prioritera? Jag skulle också vilja höra lite grann om vad vi skulle kunna tänka oss att

staten får för återbetalning av detta. Finns det några siffror eller någonting som kan visa hur mycket vi får tillbaka? Är det en god investering med ytterligare anslag till Skatteverket?

Ordföranden: Jag vill påminna om riksdagsdebatten i går där vi debatterade anslagen till bland annat Skatteverket. Det totala anslaget till Skatteverket för nästa år ligger på 6,8 miljarder.

Ingemar Hansson, Skatteverket: Vi skickar årligen in äskanden på budget till regeringen. Vi har oftast inte fått allt det vi har begärt. Vi har dock fått tillskott, framför allt 2011, som vi är mycket tacksamma för. I vårt senaste budgetunderlag äskade vi bland annat mer pengar för att kunna förbättra vår verksamhet på det internationella området så att vi blir bättre på att ta hand om den information vi får från andra länder och kan översätta den och använda den i vår kontrollverksamhet. Tillsammans med andra myndigheter bedriver vi också ett arbete mot grov organiserad brottslighet. Där har vi inte fått ett anslagstillskott motsvarande våra arbetsinsatser. Det var också ett äskande. Skulle vi få mer pengar skulle vi i första hand använda dem för att förstärka de här två områdena. Vi håller just nu på och inleder vårt budgetäskande inför 2014, så vi återkommer.

Jacob Johnson (V): Tyvärr missade jag presentationen eftersom jag var tvungen att vara i miljö- och jordbruksutskottet. Det var en överläggning om en subsidiaritetsfråga när det gäller Nagoyaavtalet som tog lång tid.

Jag har en fråga om den statistik när det gäller personalliggare och kassaregister som finns i rapporten. Vi har varit inne på det lite grann. Det är ett ganska stort avtagande i antal besök. Kan ni kommentera det ytterligare?

På riksdagens bord ligger förslag om att en eller förhoppningsvis två nya branscher ska kunna omfattas av personalliggare. Ser ni ett motsvarande mönster framför er när det gäller statistik för de nya branscherna?

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: När lagstiftningen infördes var det viktigt att besöka branscherna i stor omfattning för att se att den här ordningen hade etablerats. De besök vi då gjorde gav oss ett bra urval för var vi behöver göra fördjupade kontroller.

När det gäller kassaregistertillsynen var det 49 000 besök 2010. År 2011 var det 20 000 besök. Särskilda kontrollåtgärder har däremot ökat från 2 006 till 6 008. Det är fördjupade kontroller som vi gör med anledning av besöken. Vi upptäcker då att många gör rätt och har etablerat kassaregister i den ordning som krävs. Då ska vi ju inte återkomma i onödan. Det är ett sätt för oss att spetsa urvalet och spetsa kontrollen till dem som ska kontrolleras. Det blir förmodligen samma utveckling när det gäller nya branscher som kommer in i detta.

Vår strategi är att kontrollera det som ska kontrolleras, och ingenting annat.

Christina Oskarsson (S): Tack för bra redogörelser. Det var mycket lärorikt.

Skatteverkets strategi ”rätt från början och mindre fel” är helt rätt väg att jobba.

Jag har en konkret fråga som handlar om ROT och RUT. I och med införandet av ROT och RUT har många ganska små företag startat. Genom fakturamodellen sker ju utbetalningarna automatiskt. Jag undrar hur man utför skattekontrollen av skattereduktionen.

Anna Gärdin, Skatteverket: När det här hade varit i gång något år upptäckte vi att vi behövde ha kontroll på två nivåer. Vi har kontroll före en utbetalning och i efterhand. Det har vi för att få en heltäckande bild och för att vi ska vara så säkra som möjligt på de utbetalningar vi gör. Vi har ett enormt tryck i den här frågan, så den har vi stort fokus på.

Vi har som sagt kontroll före och efter utbetalning.

Lars Beckman (M): Jag har en fråga apropå vad Svenskt Näringsliv och Företagarna sade om definitionen av företagare och företag. Det är egentligen mycket allvarlig kritik som ni riktar framför allt mot Skatteverket. Om jag förstod er rätt betyder det att om en anställd i ett byggföretag på sin fritid arbetar svart och i direkt konkurrens med sin arbetsgivare utför svartjobb definierar ni det som företag. Det innebär att både allmänheten och vi lagstiftare vilseleds. Som Företagarna säger är det ju inget företag. Det är en person som möjligtvis är företagsam.

Har ni någon plan för att omdefiniera så att statistik och bild blir rätt?

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: Den här frågan var knepig när vi gjorde skattefelskartan. Nu efteråt ser vi att det kanske inte blev helt bra. Vi tänkte att den typ av inkomst som det handlar om i de flesta fall ska vara inkomst av näringsverksamhet, även om det var en anställd som på sin fritid hade näringsverksamhet. Det var vår grund för att gruppera detta på skattefelskartan.

Om vi ska göra om det kan vi behöva fundera över detta. Vi förstod att det gav en felaktig bild. Löntagare kan mycket väl på sin fritid göra jobb som ingen arbetsgivare står för. Då är det per definition näringsverksamhet. Det var så vi resonerade.

Hans Olsson (S): Jag är lite förvånad. Jag har alltid känt mig trygg i kvalitetsindex och att Skatteverket är bra. Därför måste man nog ta till sig Krister Anderssons synpunkter att man från Svenskt Näringsliv känner sig lite orolig när det gäller transparens och behovet att möta en myndighet som man känner sig trygg med. Det var väldigt viktig information.

Min fråga går till riksrevisorn Claes Norgren.

I det här huset fattar vi väldigt många beslut hela tiden. Det är viktigt att vi har rätt underbyggnad så att besluten bygger på fakta. Därför måste jag ställa en kontrollfråga om jag hörde rätt. Om jag hörde rätt känner jag att jag håller på att bli lurad, och det gillar jag inte.

Du citerade från regeringens budgetproposition och sade att ett stort antal företagskontroller sker och det med hög träffsäkerhet. Så stod det i regeringens budgetproposition, om jag fattade dig rätt.

I era slutsatser skriver ni att regeringen saknar relevant underlag för att bedöma utvecklingen av företagskontroller och att uppfattningen om hög träffsäkerhet därför är svagt underbyggd.

Då är frågan: Vem kan man lita på?

Claes Norgren, Riksrevisionen: Man ska självklart lita på vår rapport. Vi har kunnat konstatera att det faktaunderlag som underbygger slutsatser om träffsäkerheten har problem. När jag refererade vad regeringen har påstått var det just en bedömning av träffsäkerheten. Vi saknar den underliggande informationen för det.

Ordföranden: Regeringen och Finansdepartementet kommer att kommentera rapporten i en skrivelse före årsskiftet.

Sven Britton (S): Jag har inte fått klart för mig vad den drastiska minskningen i antalet revisioner beror på – den 80-procentiga minskningen över 20 år. Beror det på att man med den urvalsmetod man har får färre träffar? Det skulle i så fall indikera att företagens skatteredovisning blir allt bättre över tid. Eller beror det på att man gör andra prioriteringar?

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: Jag var med på den tiden när vi hade 18 000–20 000 revisioner. Det var i hög grad taxeringsrevisioner som vi kallade det på den tiden, det vill säga korta snabba kontroller då vi åkte ut och kontrollerade det som fanns redovisat i deklARATIONEN.

Nu har vi helt andra verktyg som kassaregister, personalliggare och bättre informationsutbyte internationellt, och vi har ett helt annat underlag för kontrollverksamheten. Vi börjar med en informationsinsamling och en analys av det materialet innan vi väljer ett företag för revision. När vi fattar det beslutet har vi i dag en hög träffsäkerhet. På den tiden hade vi en träffsäkerhet på ungefär 50 procent. Den har ökat till 75–80 procent när det gäller de revisioner vi gör i dag. Det är betydligt tyngre revisioner. De är mycket bättre underbyggda. Det handlar inte bara om att se vad som finns i deklARATIONEN utan om vad som finns bakom fasaden.

Gunnar Andrén (FP): Förutsägbarhet och klarhet är grundläggande för rätts-säkerheten. Vi har ju lärt oss mycket om systemet Prius som jag kunde väldigt lite om tidigare. I Riksrevisionens utmärkta rapport finns det på sid. 33 en intressant sakupplysning, nämligen om aktivitetsnivån utifrån de maskinella urvalen Prius att minst 75 procent av de maskinella urvalen inom momsområdet leder till åtgärder, att minst 75 procent av de maskinella urvalen inom arbetsgivarområdet leder till åtgärd och att minst 75 procent av de maskinella urvalen inom inkomstbeskattningen leder till åtgärd.

Det leder till två frågor. Finns det något systematiskt fel, som att alla pizzabagare i landet väljs ut? Det är väldigt diskriminerande om det skulle vara på det sättet. Den andra frågan gäller oss själva. Är vi tillräckligt tydliga som lagstiftare när vi ser att 75 procent av alla som Skatteverket kontrollerar leder till åtgärd? Alla är säkert inte fifflare, utan det är oklarheter i lagstiftningen.

Jan-Erik Bäckman, Skatteverket: Det är ett av våra korta mål. När vi kör fram urvalen ska vi göra något åt dem. Målet har varit att vi ska göra något åt 75 procent av urvalen. Det finns en trubbighet i urvalssystemen. Priors är ett sätt att samla allt arbete runt detta.

Där har vi uppföljningsproblem. Vi kan i dag inte se hur många av urvalsträffarna som vi inte hinner med och som vi inte åtgärdar på grund av att de är felträffar. Det kanske inte stämmer med Riksrevisionens analyser, men utfallet är att vi har rätt så hög träffsäkerhet. När det gäller inkomstskatt är det ungefär 52 procent, för moms är det 42 procent och för arbetsgivaravgifter är det 58 procent.

Av det urval som vi tar fram är det alltså ungefär hälften som åtgärdas. Det är naturligtvis ingen önskvärd träffsäkerhet. Vi skulle vilja ha 100 procent. Det kan vara en fråga om hur mycket vi hinner med. Det här är en konsekvens av den prioritering vi har gjort. Jag tror att vi kan bli effektivare när det gäller att hantera sådana träffar i framtiden.

Anders Karlsson (S): Tack för en bra redogörelse. Som lagstiftare vill vi ju få in så mycket skatt som möjligt på rätt sätt. Rättssäkerheten är viktig. Jag tycker att Skatteverket bör kommentera det som Svenskt Näringsliv har sagt om rättsosäkerheten.

Vad är er bedömning?

Min andra fråga är en uppföljning av den fråga som Gunnar Andrén ställde. Om man har ett så stort nationellt urval och åtgärdar så få har jag en fråga till Ingemar Hansson. Vi vet att det är ett skattefusk på ungefär 130 miljarder. Tidigare hade vi en annan budget än regeringen där vi gav extra anslag till Skatteverket. När Ingemar Hansson var i utskottet senast var han mycket tydlig med att man inte behövde mer pengar utan att man har tillräckligt för att bedriva sin verksamhet. Om så många träffar inte blir åtgärdade, har ni då tillräckligt med pengar? Vad är felet?

Ordföranden: Tack för frågan, Anders. Det är väl bra om Skatteverket och Ingemar Hansson får nöjet att kommentera de frågor som var uppe om fördjupad samverkan med vissa storbolag. Det är en fråga som har diskuterats tidigare i utskottet. Utskottets ledamöter har frågor om vilka fördelar som storbolagen erhåller och hur Skatteverket motiverar dessa fördelar ur likabehandlingssynpunkt.

Ingemar Hansson, Skatteverket: När det gäller anslaget måste jag ha uttryckt mig otydligt. Min bild är att vi behöver högre anslag. Vi skulle använda pengarna för att ytterligare bekämpa skattefusket och till att förbättra informationen och de förebyggande åtgärderna. Om jag har sagt att vi har tillräckligt med pengar är det en felsägning. I våra budgetäskanden har vi de senaste åren önskat mer än vad vi har fått.

Det har varit en del missuppfattningar om hur vi avser att jobba med fördjupad samverkan. En del kan vi ta på oss själva. Vi har inte alltid varit tillräckligt tydliga i våra skrivningar. Vår utgångspunkt är naturligtvis att varje företag och varje privatperson ska betala den skatt som riksdagen

har beslutat. För att säkerställa det använder vi olika metoder för olika kategorier av företag och privatpersoner. Vi väljer den metod som vi tror är mest effektiv för att få in rätt skatt och som är mest funktionell ur företagets synvinkel. Därav följer att vi använder olika metoder för olika företag. Målet är alltid att vi ska få in rätt skatt.

När det gäller de allra största företagen har vi bedömt att fördjupad samverkan är ett sätt som är effektivt både för oss och för företagen för att hålla nere de administrativa kostnaderna och säkra rätt skatt på bästa möjliga sätt.

Vi är inte alls ensamma om detta. Det är en internationell trend. Ett stort antal länder bedriver fördjupad samverkan med företag. Det har analyserats bland annat i OECD som tycker att det är något bra. Bland annat Holland har hållit på med detta länge. Fler och fler länder går in på den vägen. Vi har ambitionen att vara en modern myndighet, och vi vill ligga väl till i förhållande till skattemyndigheter i andra länder. Det är därför naturligt för oss att gå in på detta.

Det har varit en del missförstånd. Bland annat har man tolkat det som att vi skulle hantera ändringar bakåt i tiden annorlunda för dessa företag och att vi skulle hantera skattetillägg annorlunda. Det är fel. Vi hanterar alla företag lika när det gäller skattetillägg och rättelser bakåt i tiden. Vi vill ha fördjupad samverkan, liksom andra typer av samverkan. Vi har branschsamverkan med byggbranschen och taxibranschen bland annat. Vi vill ha olika samverkansformer, men utgångspunkten är alltid att det ska resultera i rätt skatt och att vi ska tillämpa samma rutiner när det gäller bland annat skattetillägg, rättelser bakåt i tiden, frivilliga rättelser och annat.

Som jag nämnde har vi inte varit tillräckligt tydliga i vår kommunikation. Därför ska vi utarbeta riktlinjer för hur verksamheten ska bedrivas. Vi ska lägga ytterligare arbete på att förebygga missförstånd. Genom de riktlinjerna ska vi säkerställa att vi uppfyller alla rimliga krav på likabehandling av skattebetalare.

Vi kommer att bjuda in bland annat Svenskt Näringsliv och Företagarna samt Robert Pålsson, som är professor i Göteborg och har skrivit en rapport om detta, för att de ska få möjlighet att ge konstruktiva synpunkter på hur fördjupad samverkan ska bedrivas.

Vi är övertygade om att det kommer att fungera och att det kommer att fungera bra. Det kommer att vara förenligt med likabehandlingsprincipen. Likabehandlingsprincipen är oerhört viktig. Vi vill inte göra något som kan rubba förtroendet för Skatteverket. Därför ska vi utarbeta riktlinjer som säkrar detta.

Vi har ett högt förtroende, och vi har ett ökande förtroende till skillnad från vad en del misstänkte tidigare. I synnerhet på företagssidan har vi ett ökat förtroende. Det är vi mycket glada för, och det ska vi vårda framgent bland annat genom att bli tydligare när det gäller hur vi jobbar med fördjupad samverkan och andra samverkansformer.

Ordföranden: En annan fråga som också har varit uppe i utskottet och som är bekant för dig och Skatteverket med bäring på likabehandlingsprincipen är hur urvalet och frivilligheten i det kommer att gå till. Kan Skatteverket säkra att alla storbolag som önskar få del i fördjupad samverkan kan vara med? Om inte – hur kommer urvalet att ske?

Anette Landén, Skatteverket: Vi har hela tiden tänkt att vår ambition är att det ska tillämpas för alla stora företag som har verksamhet i Sverige. Om alla önskade det från första början skulle det vara svårt. Det är ett successivt arbete. Vår ambition är att alla stora företag i Sverige, enligt den definition vi kommer att ta fram i riktlinjerna, ska kunna få delta i fördjupad samverkan om de vill.

Ordföranden: Ni pratar om att utarbeta riktlinjer som kommer. Hur förhåller de sig till den information som i dag finns på Skatteverkets hemsida? Vad är statusen på den nuvarande informationen på Skatteverkets hemsida?

Ingemar Hansson, Skatteverket: Främst handlar det om förtydliganden. Det som vi har gått ut med har uppenbarligen misstolkats. Vi ska förtydliga, men vi ska också gå igenom de frågor som Robert Pålssons studier tar upp bland annat när det gäller hur detta ska ses rent förvaltningsadministrativt. De frågorna har vi inte gått tillräckligt djupt i. Vi är tacksamma för Robert Pålssons studier som har rest frågorna. I riktlinjerna kommer vi att gå igenom alla de frågor som Robert Pålsson har tagit upp och ta ställning till hur vi ska agera. Vi behöver göra ytterligare jobb framför allt när det gäller det förvaltningsrättsliga området.

För övrigt handlar det mycket om förtydliganden. Om man förstår hur vi arbetar tror jag inte att man blir så oroad som bland annat Krister Andersson har gett uttryck för här i dag.

Krister Andersson, Svenskt Näringsliv: Vi diskuterar egentligen Riksrevisionsens rapport och delvis nya arbetssätt och hur effektiva de är för att man ska få in skatt till staten. Det är vårt gemensamma verk vi talar om – Skatteverket – som ska företräda oss och se till att skatt betalas in och att man inte snedvrider konkurrensen.

Jag känner en stor oro. Några ledamöter tog upp den frågan. Jag tycker att det nu sker en sammanblandning av olika roller i samhället. Jag tycker att det är viktigt att tänka på att det är ni – riksdagen – som lagstiftar och att Skatteverket företräder mig och er när det gäller det offentliga krav på företag och privatpersoner att få ut skatt. Det är också privatpersoners och företags rätt att tolka lagen på ett annat sätt. Det är inte Skatteverket som ska avgöra vad som är rätt eller fel. Rätt från början ska vi försöka få det enligt gällande rätt. Det avgörs av domstolarna; det avgörs inte av Skatteverket eller den enskilde. Vi måste hålla en rågång för vem som avgör vad som är gällande rätt. Det är domstolarna som avgör gällande rätt. Därför måste det fattas beslut och de besluten måste vara offentliga, transpa-

renta och möjliga att överklaga. Då måste vi ha ett förfarande som gör det möjligt att utkräva kontroll och ansvar i samhället och avgöranden i domstolar.

Man kan inte sätta sig med några utvalda storbolag och göra upp i slutna rum. Det går inte. Då får man ingen transparens och öppenhet. Man får heller inte rätt tolkning av lagen. Den gör inte Skatteverket. Den gör domstolarna. Vi har ofta hört att Skatteverket inte får rätt i högsta instans – kanske inte ens i första instans. Vi har alltid många mål. Någon ledamot nämnde ett specifikt fall. Det är inte något undantag. Det är väldigt vanligt. På Skatteverket finns det inte ens någon statistik som visar om man har drivit rätt frågor och vad utfallet blev. Nu vill Skatteverket att besluten ska överlämnas till verket att avgöra vad som är gällande rätt och att tillsammans med storbolagen göra upp i slutna rum. Det är svårt att få likabehandling i ett sådant system. Det är det också om man väljer ut vissa revisorer eller skatterådgivare och ger dem en särskild ställning hos Skatteverket. Då får vi ingen öppenhet.

Ingemar Hansson, Skatteverket: Det är självklart att det är domstolarna som ytterst avgör vad som är gällande rätt. Jag tror inte att någon i den här församlingen har en annan uppfattning. När det råder oklarhet vill vi att frågan ska tas upp i domstol för att man ska klara ut oklarheterna. Det handlar inte alls om att göra upp i slutna rum. Företag kan ställa frågor till oss. Det gör man redan nu i form av dialogfrågor. Vilket företag som helst kan göra det, oavsett om de är med i fördjupad samverkan eller inte.

Den enskilda frågan är omgiven av sekretess, så den kan vi inte offentliggöra. Men när det dyker upp frågor som vi bedömer som intressanta för rättstillämpningen och där vi behöver klargöra vår ställning gör vi ett ställningstagande och publicerar det på vår webbplats. Om skattebetalaren gör en annan tolkning ska man överklaga. Då kan domstolarna avgöra.

Så är det även inom ramen för fördjupad samverkan. Det kan leda till att man är överens. Om man inte är överens om hur lagen ska tolkas ska frågan givetvis upp i domstolsprocessen. Självklart ska domstolarna avgöra. Vi ska göra vad vi kan för att tydliggöra vår ställning och främja att oklara frågor kommer till rättsavgöranden.

Ordföranden: Tack för nära två timmars samtal om Riksrevisionens rapport *Skattekontroll av företag*. Det ger ett gott underlag för utskottets fortsatta beredning av detta ärende. Skatteutskottet kommer att ge ett utlåtande över rapporten som vi arbetar med efter årsskiftet.

Vi pratade kort om anslagen till Skatteverket. Det finns en förväntan från utskottet och allmänheten om att Skatteverket arbetar på ett effektivt sätt. Det finns också en förväntan om att Skatteverket vet att man arbetar på ett effektivt sätt.

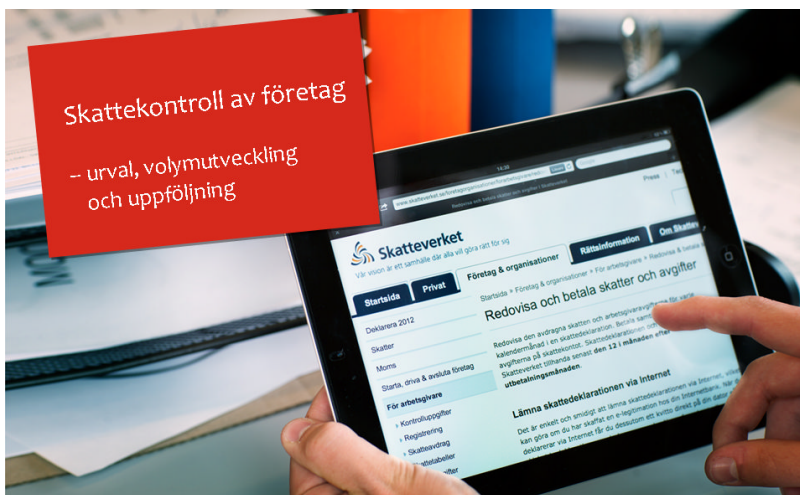
Vi noterar de kommentarer om bristande uppföljning som har kommit i sammanhanget. Vi återkommer till det i vårt utlåtande. Centralt i rapporten har varit diskussionen om hur underlaget för träffsäkerheten i kontrollarbetet utvecklas och om effektiviteten i de åtgärder som Skatteverket har valt.

Det är viktiga frågor. De har bäring på skattesystemets effektivitet som är grunden för en väl fungerande ekonomi och grunden för den offentliga sektorns finansiering. Vi tycker att frågorna är både relevanta och intressanta.

Vi tackar än en gång för föredrag, frågor och svar.

BILAGA 3

Riksrevisionens bilder

CLAES NORRGREN

2013-02-28

RIKSREVISIONEN GRANSKAR: OFFENTLIGA FINANSER

2

Bakgrund

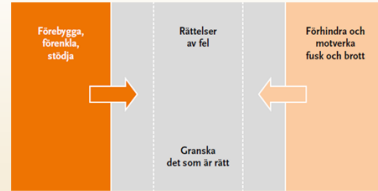
- › Hur påverkar förebyggande insatser respektive kontroll skattebetalarnas vilja att göra rätt?
- › Det är svårt att utvärdera effekterna av åtgärder gentemot företagen, går det utan den kunskapen att hitta en lämplig mix av förebyggande insatser och kontroll?
- › Vilka kontrollnivåer krävs för att upprätthålla skattebetalarnas upplevda risk att bli avslöjad om man fuskar?

2013-02-28

Skatteverkets strategi

- › Det ska vara rätt från början, fokus på förebyggande insatser
- › Viktigt att bygga förtroende
- › Öka antalet besök och revisioner
- › Hot mot skattesystemets funktionssätt ska prioriteras
- › Skapa mer utrymme för offensiva insatser genom att bl.a. minska andelen grundhantering och onödiga arbetsuppgifter

2013-02-28

Motiv för granskning

- › Den nya strategin har inte tidigare granskats av Riksrevisionen
- › Införandet av nya arbetsmetoder med ambitionen att effektivisera företagskontrollen
- › Indikationer på sjunkande kontrollvolym
- › Indikationer på oförändrad träffsäkerhet i företagskontrollen

2013-02-28

Granskningens frågor

- › Är Skatteverkets hantering av urval i företagskontrollen effektiv?
- › Är Skatteverkets uppföljning av företagskontrollen ändamålsenlig?
- › Har regeringen säkerställt att Skatteverkets verksamhet i dessa delar fungerar tillfredsställande?

2013-02-28

lakttagelser - uppföljning

- › Tillgänglig uppföljningsinformation för kontrollvolymerna
  - Perioden 2005-2011
  - Sjunkande kontrollvolymerna
  - Mätproblem försvårar analys av orsaken till nedgången
- › Tillgänglig uppföljningsinformation för träffsäkerheten
  - Ökad träffsäkerhet för revisioner
  - Indikationer på att träffsäkerheten för skrivbordskontrollerna inte ökar
  - Stora mätproblem för skrivbordskontrollerna
- › Svårt att mäta inslaget av förebyggande arbete i företagskontrollen

2013-02-28

Övriga iakttagelser

- › Hanteringen av maskinella urvalsträffar resulterar i att en stor mängd träffar inte åtgärdas
- › Regionala skillnader i arbetet med val av åtgärd
- › Finansdepartementet förlitar sig på informell styrning när det gäller skattekontrollen av företag, uppfattningen är att träffsäkerheten i kontrollen är hög

2013-02-28

Slutsatser

- › *Fråga 1:* Är Skatteverkets hantering av urval i företagskontrollen effektiv?
- › *Slutsats:* Hanteringen av maskinella urvalsträffar kan effektiviseras och arbetet med val av åtgärd kan förbättras
- › *Rekommendation:* Skatteverket bör vidta åtgärder för att minska andelen kontrollträffar som inte åtgärdas, samt förtydliga hur arbetet med val av åtgärd ska bedrivas

2013-02-28

Slutsatser

- › *Fråga 2:* Är Skatteverkets uppföljning av företagskontrollen ändamålsenlig?

- › *Slutsats:* Skatteverkets uppföljning kan göras mer styringsrelevant

- › *Rekommendation:* Skatteverket bör se över behovet av uppföljningsinformation och förbättra uppföljningen av träffsäkerhet och volymutveckling

2013-02-28

Slutsatser

- › *Fråga 3:* Har regeringen säkerställt att Skatteverkets verksamhet, avseende skattekontroll av företag, fungerar tillfredsställande?

- › *Slutsats:* Regeringen saknar relevant underlag för att bedöma utvecklingen av företagskontrollen och uppfattningen om hög träffsäkerhet är därför svagt underbyggd

- › *Rekommendation:* Regeringen bör se till att Skatteverket lämnar adekvat information om utvecklingen av företagskontrollen

2013-02-28

BILAGA 4

Skatteverkets bilder

Skatteverkets företagskontroll – en helhetsbild

Anna Gärdin
Jan-Erik Bäckman

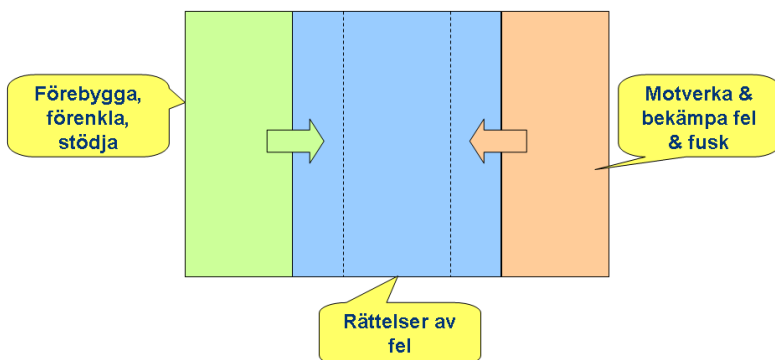

Riskhantering på tre nivåer

- **Övergripande riskområden (strategisk nivå)**
  - Skatteundandragande, Företag, Privatpersoner, Folkbokföring, Fastighetstaxering, m.fl.
- **Taktiska riskområden (insatsnivå)**
  - Branscher, företeelser, avdragsposter m.fl.
- **Urval av skattebetalare (individnivå)**
  - Urval av individer inom respektive riskområde/insats

Fokusförskjutning för beskattningsverksamheten

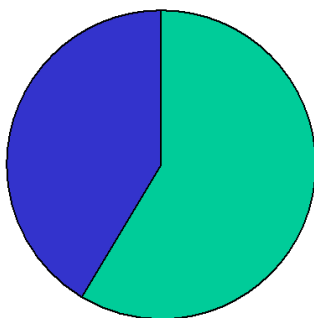
Resursfördelning mellan områdena Skatteundandragande och Företag

Skatteundandragande
omfattar:

•Områden med hög risk för
skattefel ■ **41%**

Insatser inom
skatteundandragande, ex:

- Skatteupplägg (Räntesnurror m.m.)
- Skattefusk
- Oredovisade intäkter
- Momsbedrägerier
- Svartarbete
- Skatteparadis

Företag omfattar:

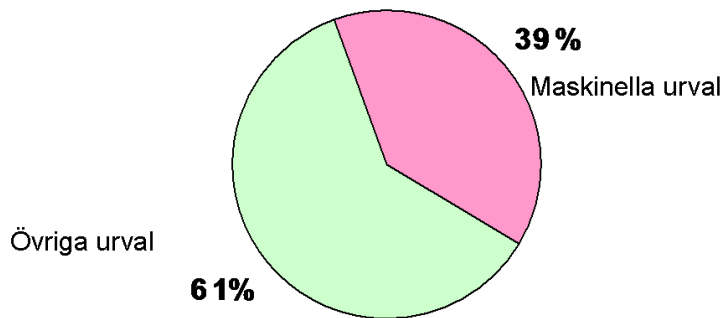
- Alla skatteslag
- Alla företagsformer

■ **59%**

Insatser inom Företag, ex:

- Nya företag
- Se hela företaget
- Kontroll och information inom skatteslagen
- Rot/Rut
- Registervård
- Skattebetalning

Resursåtgång per urval

Skatteverkets åtgärder

- Med ledning av revisionens rekommendationer planeras och genomförs åtgärder av följande slag
  - Kunskapsinhämtning
  - Direkta åtgärder i urvalet
  - Utvecklingsinsatser

BILAGA 5

Svenskt Näringslivs bilder

Hearing Skatteutskottet 2012-12-06

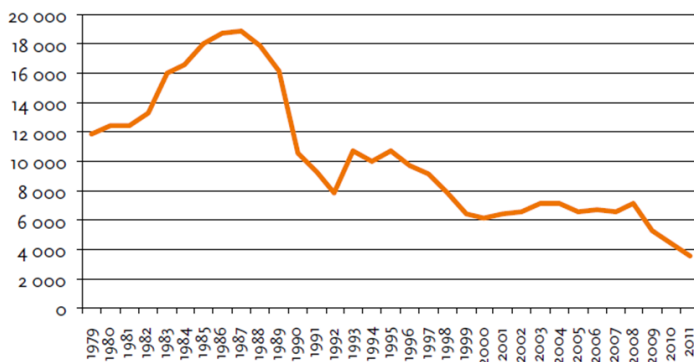
Krister Andersson

Antal revisioner (RiR 2012:13, s. 66.)

Figur 4.11 Antal revisioner

Källa: Skattestatistisk årsbok 2011, samt Skatteverkets årsredovisning för budgetåret 2011